

25 NOVEMBER 1, 2019

HET SOCIAAL KREDIETSYSTEEM

EEN THEORETISCHE WEG NAAR VERTROUWEN

CARMEN VAN GELDEREN, MARIEKE VELDHUIZEN

THOMAS DE DOOIJ & RIK COUWENBERGH

HET SOCIAAL KREDIETSYSTEEM

EEN THEORETISCHE WEG NAAR VERTROUWEN

Scriptie Liberal Arts and Sciences

LA3V11003, 2019 blok 1

Onder begeleiding van Dr. Rianne van Lambalgen

Carmen van Gelderen, 5858461: Sociale psychologie
Begeleider: Dr. Hans Marien

Marieke Veldhuizen, 4161335: Cognitieve neurobiologische psychologie
Begeleider: Dr. David Terburg

Rik Couwenbergh, 3981256: Ethiek
Begeleider: Dr. Koen Kramer

Thomas de Dooij, 568993: Antropologische filosofie
Begeleider: Dr. Joel Anderson

SAMENVATTING

In deze scriptie is onderzoek gedaan naar het sociaal kredietsysteem in China. Dit is een nieuw systeem wat zowel economisch als sociaal gedrag zal reguleren. Het doel dat de Chinese overheid poogt te bereiken met invoering van dit systeem is het vergroten van het gevoel van vertrouwen in de Chinese samenleving. De invoering van dit systeem zal een grote impact hebben op het dagelijks leven van de Chinese bevolking, echter is de uitwerking die dit systeem zal hebben op daadwerkelijk gedrag nog erg speculatief. Dit onderzoek draagt bij aan de al aanwezige kennis over het Chinese sociaal kredietsysteem door antwoord te geven op de vraag: 'Hoe zou de Chinese overheid middels het sociale kredietsysteem het vertrouwen onder haar burgers in de Chinese samenleving kunnen herstellen?' Er kan hier gesproken worden over een complex probleem, de impact van het sociale kredietsysteem zal in China in alle dimensies van de samenleving merkbaar zijn. Het oplossen van dit complexe probleem vereist een interdisciplinaire aanpak, zodat er een bredere fundering voor het antwoord kan worden gecreëerd. De disciplines die het meest geschikt waren voor de oplossing van dit probleem waren antropologische filosofie, ethiek, cognitieve neurobiologische psychologie en sociale psychologie.

Vanuit de ethiek kan worden geconcludeerd dat met de invoering van een sociaal kredietsysteem er een voorschrijvend moraal wordt opgelegd. Dit zal een gedragsverandering teweeg brengen. De antropologische filosofie komt tot de conclusie dat het sociaal krediet systeem een potentiële manier is om vertrouwen tussen individuen te vergroten. Deze conclusie is gebaseerd op vier noodzakelijke veronderstellingen over de mens. Uit onderzoek vanuit de cognitieve neurobiologische psychologie komt naar voren dat het sociaal kredietsysteem bestaat uit twee componenten. Het leert mensen wat betrouwbaar gedrag is en het laat zien hoe betrouwbaar bepaalde mensen zijn in interacties met anderen. Vertrouwen kan met een dergelijk systeem dus vergroot worden, echter is het een vereiste dat de regels binnen het systeem transparant zijn.

Als laatste concludeert de sociale psychologie dat een sociaal kredietsysteem in zijn algemeen de potentie heeft om vertrouwen binnen een sociaal netwerk te vergroten. Echter geldt dit alleen voor systemen op kleine schaal en kan dit positieve effect niet worden gegeneraliseerd naar een grotere schaal. De inzichten uit de discipline delen zijn vervolgens geïntegreerd tot een common ground. Begrippen als transparantie en de definitie van het sociaal krediet zelf zijn voorbeelden van conflicten die met behulp van integratie technieken zijn omgevormd. Op deze common ground is vervolgens een more comprehensive understanding gebaseerd. Deze

interdisciplinaire conclusie beschrijft hoe vertrouwen wordt beïnvloed door het sociaal kredietsysteem. Het gevoel van vertrouwen wordt zowel door de motivatie om betrouwbaar gedrag te vertonen, als door de grotere toestroom van informatie versterkt. Al deze concepten staan in verhouding tot de norm die een sociaal krediet systeem initieert. Deze werking van het systeem vindt alleen plaats als er sprake is van transparantie van zowel het systeem als de gebruikers van het systeem.

Het interdisciplinaire inzicht wat door middel van dit onderzoek is verkregen biedt een waardevolle fundering voor vervolgonderzoek.

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1: INLEIDING	8
Historische Context	8
Werking van het systeem	9
Interdisciplinaire verantwoording	9
Discipline: Antropologische Filosofie	10
Discipline: Cognitieve en Neurobiologische Psychologie	10
Discipline: Sociale Psychologie.	11
Discipline: Ethische Filosofie	11
Referenties	12
HOOFDSTUK 2: DE IMPACT VAN HET SOCIALE KREDIETSYSTEEM OP HET MODEL VAN DE MENS.	14
<i>ANTROPOLOGISCHE FILOSOFIE - THOMAS DE DOOIJ</i>	
Conclusie	22
Referenties	24
HOOFDSTUK 3: HET SOCIAAL KREDIETSYSTEEM: REPUTATIE ALS BASIS VAN VERTROUWEN	27
<i>SOCIALE PSYCHOLOGIE - CARMEN VAN GELDEREN</i>	
Inleiding	27
Vertrouwen	28
Coöperatie	28
Hoe werkt een reputatie systeem?	31
Casestudy: het sociaal kredietsysteem in China	33
Conclusie	35
Referenties	37
HOOFDSTUK 4: HOE HET STIMULEREN VAN BETROUWBAAR GEDRAG CHINA UIT DE VERTROUWENSCRISIS MOET HELPEN	41
<i>COGNITIEVE EN NEUROBIOLOGISCHE PSYCHOLOGIE - MARIEKE VELDHUIZEN</i>	
Het leren van betrouwbaar gedrag	41
De neurobiologie van bekrachtigen en straffen	45
Leren vertrouwen	46
Conclusie	48
Referenties	50

**HOOFDSTUK 5: OVER MDE MORELE VERANTWOORDING VAN CHINA'S SOCIAAL
KREDIETSYSTEEM 53**

ETHIEK - RIK COUWENBERGH

Inleiding	53
Meta-ethische verantwoording van dit onderzoek	55
De theoretische verantwoording van het sociaal kredietsysteem	56
Problemen bij de praktische toepassing van het sociaal kredietsysteem	58
Natural Goodness	61
Conclusie	64
Referenties	66

HOOFDSTUK 6: INTEGRATIE 69

Disciplinaire inzichten	69
Sociale Psychologie	69
Antropologische Filosofie	69
Ethiek	70
Cognitieve en Neurobiologische Psychologie	70
Common ground	70
Overeenkomsten	70
Conflicten	71
More comprehensive understanding	76
Conclusie	77
Referenties	78

HOOFDSTUK 7: WOORDEN TER AFSLUITING 79

Reflectie	79
Mogelijk Vervolgonderzoek	80

HOOFDSTUK 1: INLEIDING

In 2020 wordt in China officieel het Sociale Kreditsysteem (SKS) ingevoerd. Het doel van het systeem, zoals gegeven door de Chinese overheid, is het herwinnen en versterken van het vertrouwen onder bevolking, en het vertrouwen in de Chinese markt.¹ In deze scriptie worden vragen gezet bij de effectiviteit van het systeem voor dit doel.

HISTORISCHE CONTEXT

Om de context te kunnen begrijpen moet eerste de vraag waarom er in China een behoefte is aan een Sociaal Kreditsysteem worden aangekaart. Na de dood van Mao in 1976 kwam een einde aan een tijdperk in wetgeving in China welke samengevat kan worden als Nihilistisch, en het complete wettelijke orgaan van de Chinese overheid moest op de schop.² Na het falen van de culturele revolutie in de jaren '70 moest er opnieuw goed nagedacht worden over sociale cohesie in China, en prominente Chinese geleerden werkten als snel samen met de overheid om een systeem-gebaseerde structuur te ontwikkelen, met technologie als spreekwoordelijke motor. Bij de ontwikkeling van deze systemen kwam vaak de confuciaanse (en na de rode revolutie ook de socialistische/communistische) notie dat iedereen (van burger, functionaris, premier, bedrijf en sportvereniging), bijdraagt aan sociale cohesie, en hier ook verantwoording voor neemt.

In de jaren '90 werden de eerste concepten voor een Kreditsysteem gemaakt. In 2007 werd een commissie aangesteld om een nationaal Kreditsysteem te maken, toen nog met een duidelijk doel om het vertrouwen in de Chinese markt te vergroten.³ De lokale SKS initiatieven die in deze tijd ontsproten lieten echter al doorschemeren dat deze systemen vaak veel verder gingen dan alleen het bijhouden van iemands financiële krediet. In 2011 werd het plan aangekondigd om landelijk het SKS in te voeren.

---

¹ Creemers, Rogier, 2018, *China's Social Credit System: An Evolving Practice of Control*, Leiden: Social Science Research Network, Mei 22.

² Ibid 5

³ Ibid 9.

WERKING VAN HET SYSTEEM

Het SKS in zijn huidige staat is een prototype kredietsysteem waarbij, in tegenstelling tot kredietscores in de westerse wereld, niet alleen economische factoren meetellen, maar ook sociologische en maatschappelijke factoren worden meegenomen. De kredietscore heeft direct invloed op economische en maatschappelijke dienstverleningen. Voorbeelden bij een lage score zijn: weigering van toegang tot openbaar vervoer; geen hypotheekverstrekking; een weigering bij toetreding tot de Chinese volkspartij; weigering van toetreding tot het leger. Een hoge score heeft bijvoorbeeld als gevolg: korting op bepaalde producten; versnelde promotie; voorrang op de huizenmarkt. Hier moet worden aangeduid dat de SKS initiatieven die op dit moment actief zijn een collectief van lokale prototypes is. Er is op het moment van schrijven nog geen centraal aangestuurd systeem. Er is daarom nog veel onduidelijkheid over wat precies invloed gaat hebben op scores als het landelijke systeem in 2020 wordt ingevoerd, maar aan de hand van de bestaande initiatieven kunnen er wel al goede voorspellingen gemaakt worden.

INTERDISCIPLINAIRE VERANTWOORDING

Ondanks dat het nog onduidelijk is hoe in 2020 het sociaal kredietsysteem landelijk geïmplementeerd gaat worden, is al wel duidelijk dat het systeem op allerlei verschillende niveaus invloed gaat krijgen op de Chinese bevolking en de samenleving in zijn geheel. Het is een complex systeem waarbinnen concepten als machtsverhoudingen, privacy en vrijheid een rol spelen. Om te onderzoeken of dit systeem een effectief middel is om het vertrouwen onder de Chinese bevolking en de Chinese markt te behalen vergt dan ook de aandacht van meer dan één discipline. Door een interdisciplinaire aanpak te hanteren kan een diepgaander begrip van de impact van het systeem verkregen worden.⁴ Dit begrip is nodig aangezien er recent nog weinig onderzoek naar de impact van dit systeem is gedaan. Vanwege de gelimiteerde beschikbare vakliteratuur is het waardevol om op een holistische manier met een interdisciplinaire onderzoeksmethode naar dit maatschappelijke vraagstuk te kijken.⁵ Maar ook het probleem zelf heeft baat bij een interdisciplinaire aanpak. Dankzij het grote bereik op o.a. maatschappelijk, politiek, economisch, psychologisch en informatief gebied is een

---

⁴ Repko, Allen F., Rick Szostak, and Michelle Phillips Buchberger, *Introduction to interdisciplinary studies*, Sage Publications, 2016.

⁵ Ibid.

interdisciplinaire aanpak een zeer geschikte wetenschappelijke methode. In dit paper wordt daarom een interdisciplinair onderzoek verricht naar het SKS door het perspectief van 3 verschillende disciplines, maar 4 verschillende sub-disciplines. Deze zijn als volgt: Sociale Psychologie, Cognitieve Neuropsychologie, Ethische Filosofie en Antropologische Filosofie. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt: ‘Hoe zou de Chinese overheid middels het sociale kredietsysteem het vertrouwen onder haar burgers in de Chinese samenleving kunnen herstellen?’.

DISCIPLINE: ANTROPOLOGISCHE FILOSOFIE

Het Sociale Kredietsysteem heeft functioneel noodzakelijke aannames over zijn gebruikers, maar welke zijn deze, en wat voor een invloed hebben deze op het begrip vertrouwen? Door het antropologische frame te hanteren kan naar op een filosofische wijze naar het systeem gekeken worden om te achterhalen wat de basiselementen van het systeem zijn, en welke assumpties deze basiselementen hebben over het mensbeeld. Men kan met dit perspectief daarom tot een grondiger inzicht komen van het systeem zelf, maar ook de mogelijke uitwerkingen welke dit systeem hebben dankzij de functionele veronderstelling van het systeem.

DISCIPLINE: COGNITIEVE EN NEUROBIOLOGISCHE PSYCHOLOGIE

Met behulp van het SKS wordt er gepoogd om een gedragsverandering bij de Chinese bevolking op gang te brengen. Met behulp van beloningen en straffen wordt betrouwbaar gedrag zo veel mogelijk gestimuleerd. Vanuit het cognitief neurobiologisch psychologisch perspectief wordt er onderzocht of deze vorm van conditionering effectief is aan de hand van analyse van dopaminepaden en onderzoeken over deze vorm van operante conditionering. Naast het aanleren van betrouwbaar gedrag, zou het SKS ook moeten zorgen dat een individu een partner vertrouwt. Het is belangrijk om te onderzoeken wat het begrip ‘vertrouwen’ inhoudt vanuit het cognitief neurobiologisch psychologisch perspectief en hoe dat vertrouwen te stimuleren is.

DISCIPLINE: SOCIALE PSYCHOLOGIE.

Binnen de sociale psychologie wordt er voornamelijk gekeken naar het gedrag, de gevoelens en de emoties van het individu. Deze drie componenten worden volgens de sociale psychologie beïnvloed door de daadwerkelijke, bedachte of geïmpliceerde aanwezigheid van anderen.⁶ Het sociale kredietsysteem is per definitie een complex sociaal probleem en daarom is het van belang sociale psychologie hierbij te betrekken. Vanuit deze discipline zal er gekeken worden naar welke rol is van het hebben van een reputatie en hoe dit invloed heeft op vertrouwen en coöperatie.

DISCIPLINE: ETHISCHE FILOSOFIE

Ethiek is een wijze om onze intuïties te testen. Ethiek wordt ingezet om menselijke waarde en moraal aan diepgravend onderzoek te onderwerpen. Ze helpt om middels inzichten de plaats, het handelen en de interactie van de mens in de maatschappij te duiden. Eveneens geeft zij antwoord op de vraag HOE we als mens moeten en mogen leven. Deze eigenschappen maakt dat de ethiek uitermate geschikt is om een (vreemde) cultuur op afstand en op abstract niveau te onderzoeken. Eveneens is zij, zoals zo vele filosofische disciplines, overkoepelend. Dat maakt haar uitermate geschikt voor interdisciplinair onderzoek. Ze kan een brug slaan tussen psychologische en biologische antropologisch-complexe vraagstukken.

---

⁶ Jones, Edward E. "Major developments in five decades of social psychology", 1998.

REFERENTIES

Creemers, Rogier. "China's Social Credit System: An Evolving Practice of Control." *Available at SSRN 3175792* (2018).

Jones, Edward E. "Major developments in five decades of social psychology", 1998.

Repko, Allen F., Rick Szostak, and Michelle Phillips Buchberger, *Introduction to interdisciplinary studies*, 2016.

HOOFDSTUK 2: DE IMPACT VAN HET SOCIALE KREDIETSYSTEEM OP HET MODEL VAN DE MENS.

ANTROPOLOGISCHE FILOSOFIE - THOMAS DE DOOIJ

[1]

Om een antwoord te vinden op de hoofdvraag stel ik als deelvraag: “Welke eigenschappen van de mens veronderstelt het sociale kredietsysteem?”. Hiermee worden de componenten van het Sociale Kredietsysteem onderzocht welke noodzakelijk zijn om te kunnen functioneren als een Sociaal Kredietsysteem. Om deze vraag te beantwoorden is dit paper opgedeeld in vier fases. Ten eerste de introductie, gevolgd door het opstellen van een *Idealtypus* van het Sociale Kredietsysteem. Mijn conclusie in deze fase zal zijn dat het *Idealtypus* Sociaal Kredietsysteem een informatiesysteem is welke informatie verzameld over de voorspelbaarheid van (a)sociaal gedrag van de gebruikers van het systeem. Deze informatie moet worden opgeslagen en gedeeltelijk openbaar zijn. Als laatste is het essentieel voor een Sociaal Kredietsysteem om deze informatie te evalueren en te beoordelen. Als een systeem aan deze eisen voldoet mag gesproken worden over een *Token* Sociaal Kredietsysteem. Ook concludeer ik dat er een spectrum van sociale kredietsystemen bestaat. De positie op dit spectrum wordt bepaald door de hoeveelheid informatie welke wordt verzameld, opgeslagen, en uiteindelijk wordt meegenomen in de definitieve score. In de volgende Fase ga ik de drie functionele fundamenten van het Sociale Kredietsysteem, informatiewinning -opslag en -evaluatie, uiteenzetten. Hier zal ik concluderen dat er vier veronderstellingen over de mens essentieel zijn voor de functie van een sociaal kredietsysteem, namelijk: ‘*de bereidheid van de mens om geobserveerd te worden*’; ‘*Het vertoonde gedrag uit het verleden is een indicatie van het te vertonen gedrag in de toekomst*’; ‘*de transparantie van individuen*’ en ‘*maatschappelijk ideaal*’. In de vierde fase geef ik nog een korte samenvatting, en koppel ik de antwoorden op de deelvraag aan de hoofdvraag. Ik concludeer dat het Sociaal Kredietsysteem mogelijk een effectief systeem is om het vertrouwen in individuen te vergroten vanwege de functioneel noodzakelijke veronderstellingen, maar dat dit mogelijk ten koste zal gaan van autonomie en identiteit.

Omdat de hoofdvraag van het Interdisciplinaire onderzoek zich bezig houdt met ‘vertrouwen,’ is het nog noodzakelijk om te definiëren wat vertrouwen is. Om ervoor te zorgen dat over het begrip ‘vertrouwen’ geen verwarring ontstaat in dit artikel gebruik ik de beschrijving van het

begrip ‘vertrouwen’ zoals gegeven door de filosoof Annette Baier in *Trust and Antitrust*.⁷ In dit stuk stelt ze dat vertrouwen te maken heeft met kwetsbaar opstellen en risico’s nemen. In haar eigen woorden: “Trust, on the analysis I have proposed, is letting other persons (natural or artificial, such as firms, nations, etc.) take care of something the truster cares about, where such "caring for" involves some exercise of discretionary powers [...] To entrust is intentionally and usually formally to hand over the care of something to someone.”⁸

[2]

Om te beginnen het opstellen van een *Idealtypus*. Het begrip *Idealtypus* is geïntroduceerd door Max Weber.⁹ Weber observeerde dat filosofen vaak, zonder het zelf door te hebben, een *Idealtypus* hadden opgesteld van datgene wat ze bekritisieren, om er vervolgens niet rekening mee te houden dat ze niet de werkelijkheid bekritisieren, maar een fictief fenomeen. Een *Idealtypus* is daarom vergelijkbaar met de werkelijkheid, maar mag niet als zo zijnde genomen worden. Neem bijvoorbeeld Karl Marx’s model van Kapitalisme zoals beschreven in *Economic and Philosophical Manuscripts*.¹⁰ Het *Idealtypus* wat Marx hier opstelt leidt tot bepaalde economische en sociale-maatschappelijke uitkomsten, en het is (o.a.) op deze uitkomsten dat hij zijn conclusies over kapitalisme heeft gebaseerd. Echter, zonder al te diep in te gaan op het socialistisch-kapitalistisch debat, het werkelijke model van kapitalisme wat in de huidige dag de overhand heeft is niet het anti-utopische model zoals voorspeld door Marx. Dit komt omdat Marx een *Idealtypus* heeft opgesteld, en slechts naar de fundamentele van kapitalisme gekeken heeft. Daarbij had Marx de vele mogelijke bijkomstigheden van de werkelijk uitgevoerde systemen niet mee gerekend. Hier kan de vraag gesteld worden wat voor een nut het dan heeft om een *Idealtypus* op te stellen. Om te vervolgen op het voorbeeld van Marx; zijn *Idealtypus* is wellicht nooit één op één voort gekomen in de werkelijkheid, zijn beschrijving van het systeem is nog steeds een van de beste beschrijvingen van de werkelijke modellen, en veel van de problemen die in de werkelijke modellen voorkomen zijn o.a. te begrijpen dankzij het model wat Marx heeft opgesteld. Alhoewel een *Idealtypus* dus geen

---

⁷ Baier, Annette, 1986, "Trust and Antitrust" Ethics 231-260.

⁸ Ibid, 240

⁹ Kim, Sung Ho, 2017, Max Weber, Website, Edited by Edward N. Zalta, Prod. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Metaphysics Research Lab, Stanford University.

¹⁰ Marx, Karl. 2000. "Archive." Marxist.org. Edited by Matthew Carmody.

werkelijkheid is, is het desondanks een effectief middel om de werkelijkheid beter te kunnen begrijpen.

Om een *Idealtypus* op te stellen moet je de werkelijke modellen ontdoen van details, en terugbrengen tot zijn essentie.¹¹ Voor het *idealtypus* Sociaal Kredietstelsel ben ik tot de conclusie gekomen dat het uit vijf componenten bestaat welke samen het Stelsel vormen. Ten eerste moet geconcludeerd worden dat een Sociaal kredietstelsel een informatiestelsel is.¹² Het eerste fundament heeft daarom betrekking tot de soort informatie. Wat een Sociaal kredietstelsel een *Sociaal Kredietstelsel* maakt is dat deze informatie betrekking heeft tot *de voorspelbaarheid van (a)sociaal gedrag*. Dit is essentieel voor een Kredietstelsel, want als de opgebouwde reputatie van een individu geen indicator is voor toekomstig gedrag, is het stelsel functioneel waardeloos.

Het tweede fundament is als volgt: de informatie moet betrekking hebben tot de persoon van de gebruikers. Dit is hoe een Sociaal Kredietstelsel zich onderscheidt van andere vergelijkbare 'review' systemen. Laten we als voorbeeld Google nemen als review stelsel, en Airbnb als sociaal kredietstelsel om dit verschil duidelijk te maken. Op review-systemen zoals geleverd door bijvoorbeeld Google kun je door middel van een score de kwaliteit beoordelen van bijvoorbeeld de tandarts of de lokale pizzeria. Dit is echter geen Sociaal Kredietstelsel omdat deze informatie betrekking heeft tot de kwaliteit van een geleverde dienst, en niet van een individu. In tegenstelling tot dit review-stelsel heb je een service als Airbnb waar de gastheer een beoordeling kan geven over de gast. De informatie die hier gedeeld wordt, en de score die hieruit volgt, hebben betrekking tot het gedrag van het individu, en niet tot een geleverde dienst.

Het derde en vierde fundament respectievelijk zijn Informatiewinning en Informatieopslag. Deze fundamente hebben betrekking tot het feit dat een Sociaal Kredietstelsel een Informatiestelsel is, en een informatiestelsel heeft als drie fundamente informatieverzameling -opslag en -verwerking.¹³ Een cruciaal aspect van de opgeslagen informatie is dat deze tot op zekere hoogte openbaar moet zijn. Meta-informatie in de vorm

---

¹¹ Kim, Sung Ho, 2017, Max Weber.

¹² Zwass, Vladimir, 2017, Information System, Website, Encyclopædia Britannica, inc.

¹³ Ibid.

van bijvoorbeeld het vijfde en laatste fundament, de verwerking in de vorm van evaluatie en score, overweeg ik hier ook als ‘opgeslagen informatie’. De transparantie van de opgeslagen data is essentieel omdat hiermee het verschil tussen een Sociaal Kreditsysteem en, wat ik hier een *Surveillance system* zal noemen, wordt gemaakt. Bij een *Surveillance System* ligt de kracht van het systeem in het feit dat de informatie gecontroleerd wordt door één entiteit, terwijl de kracht van een Sociaal Kreditsysteem juist ligt in het feit dat *alle* gebruikers in het systeem toegang hebben tot deze informatie. Het laatste fundament, evaluatie en puntenbeoordeling heeft meer toelichting nodig. Voor een Sociaal Kreditsysteem is het kenmerkend dat de gewonnen informatie verwerkt wordt in de vorm van puntenbeoordeling. Deze beoordeling heeft betrekking tot de voorspelbaarheid van het gedrag van de gebruiker, en niet van een geleverde dienst. Deze laatstgenoemde kan wel meegenomen worden in de beoordeling, maar is niet datgene waar de score op gebaseerd is. De vorm van het gebruikte puntensysteem (binair, een schaal van 1-5 etc.) is irrelevant, zolang de score maar gebaseerd is op de verzamelde en opgeslagen informatie.

Nu er een *Idealtypus* is opgesteld is kunnen we dit model vergelijken met de werkelijkheid. Ten eerste neem ik het Sociale Kreditsysteem in China. Dit is een goed voorbeeld van een Sociaal Kreditsysteem aangezien alle vijf fundamenteen sterk aanwezig zijn. Het systeem verzamelt en slaat informatie op door middel van intensieve observatie, het beoordeelt de gebruikers door middel van een score, de verzamelde informatie heeft betrekking tot de gebruikers, en specifiek de voorspelbaarheid van (a)sociaal gedrag van de gebruikers. Dit laatstgenoemde wordt beoordeeld door een standaard vastgelegd door de Chinese overheid. Ook in het eerder genoemde voorbeeld van Airbnb kom je deze fundamenteen tegen, maar het verschilt op verschillende vlakken. Ten eerste: de standaard van gewenst gedrag wordt bepaald door de Gastheer en deels door het bedrijf Airbnb. Ten tweede staat het complete systeem, van verzameling tot puntenbeoordeling, in dienst van de gebruiker als vervuller van een specifieke maatschappelijke rol (de rol van gast). Dit in tegenstelling tot het Sociale Kreditsysteem van China waar een gebruiker ruimer wordt beoordeeld en waar meer informatie wordt gebruikt om tot een score te komen. De uiteindelijke score heeft daarom in het Chinese systeem een breder ‘bereik’. Terwijl de score van Airbnb alleen een indicator is van de voorspelbaarheid van de gebruiker als gast, in het Chinese systeem is de score een indicator van zowel de gebruiker als gast, als verantwoordelijke verkeersdeelnemer, werknemer/gever, internetgebruiker etc. Hier wordt de observatie gemaakt dat er een spectrum gemaakt kan worden van Sociale Kreditsystemen, met ‘smalle’ systemen aan de ene kant en ‘brede’

systemen aan de andere kant. Een systeem wordt 'breder' naarmate de gebruikte, verwerkte en beoordeelde informatie toeneemt.

Een laatste observatie: stel, men wil een Sociaal Kredietstelsel maken voor recycling. Dit zou dan geclassificeerd worden als een 'smal' systeem aangezien de verzamelde en geclassificeerde informatie specifiek is, en niet uitgebreid. Stel, men wil nu een Sociaal Kredietstelsel maken voor milieubewustzijn, dan kan het systeem voor recycling deel uitmaken van het systeem voor milieubewustzijn. Een Sociaal Kredietstelsel kan dus bestaan uit andere systemen, maar het kan ook deel uitmaken van andere systemen. Dit limiteert zich niet tot andere sociale kredietstelsels. Alhoewel bijvoorbeeld de huidige sociale informatiesystemen zoals Twitter, Facebook, Instagram etc. intrinsiek geen Sociaal Kredietstelsel zijn, kunnen ze wel degelijk deel uitmaken van een Sociaal Kredietstelsel.

[3]

Nu er een theoretisch *Idealtipe* is opgesteld van het sociale kredietstelsel kan er gekeken worden naar de individuele componenten en welke eigenschappen van de mens verondersteld worden wil een sociaal kredietstelsel kunnen functioneren. Hiervoor kijk ik naar de drie basiscomponenten voor het informatiesysteem: De informatiewinning, opslag en puntenbeoordeling.

Ten eerste de Informatiewinning. Voor een sociaal kredietstelsel is het functioneel noodzakelijk dat informatie gewonnen wordt, en dit wordt gedaan door observatie van de gebruikers van het systeem. Hierover is voor de functie van dit aspect één veronderstelling over de mens essentieel: *'de bereidheid van de mens om geobserveerd te worden'*. Als de gebruikers dit niet accepteren komen ze in opstand tegen het systeem, of besluiten ze het niet te gebruiken, en een systeem waar de gebruikers in opstand tegen komen of waar niemand gebruik van maakt is geen functionerend systeem. Om de mogelijkheid van afwijzing van dit aspect van het Sociale Kredietstelsel te kunnen begrijpen moeten we ons wenden tot Freud. In *Das Unbehagen in der Kultur*¹⁴ stelt Freud dat maatschappelijke druk een repressie veroorzaakt in het individu door het onthouden van wat we 'werkelijk' willen. Deze repressie veroorzaakt frustratie, wat uiteindelijk leidt tot neurotisch gedrag. Het observeren van het

---

¹⁴ Freud, Sigmund, 2012, *Das Unbehagen in der Kultur*, Reclams Universal-Bibliothek.

Kredietsysteem om informatie te verzamelen, gecombineerd met de noodzaak van het systeem om openbaar te zijn, is een constante herinnering aan het individu van deze maatschappelijke druk. Hierdoor zal de frustratie en repressie in individuen uiteindelijk vergroten.

Freud is niet de enige die over deze nood van observatie iets te zeggen heeft. Foucault schreef bijvoorbeeld in zijn boek *Discipline And Punish* o.a. over het begrip dat hij aanduidde als *Panopticism*.¹⁵ In een Panoptische gevangenis is de ruimtelijke inrichting zo ingedeeld dat de gevangen alleen door de macht van observatie door een onzichtbare observator veranderd gedrag vertonen. Zoals Foucault het stelt nemen gevangen door de onzekerheid of ze op een willekeurig moment geobserveerd worden, maar de constante herinnering dat ze in de gaten gehouden kunnen worden, de rol over van beide elementen in een machtsverhouding. Hierdoor worden ze in feite hun eigen bewaker. Foucault wordt in het digitale tijdperk, waar een dergelijk systeem door middel van CCTV allesbehalve ondenkbaar is, bijgesprongen door bijvoorbeeld Nagel, Roessler en Mokrosinska.¹⁶ Zij stellen dat deze constante observatie de sociale perceptie tussen private en openbare omgevingen verandert, en dat hierdoor onder andere het individuele gevoel van sociale verantwoordelijkheid wordt ondermijnd. Een kritiekpunt op deze veronderstellingen is dat Foucault, Nagel, Roessler en Mokrosinska spreken over een specifiek soort toezicht en een specifiek soort macht. Deze zijn misschien terugvinden in een ‘breed’ observatie systeem waar constante, intensieve observatie een voorwaarde is voor de hoeveelheid benodigde informatie. Voor een smaller systeem hoeft dit echter geen voorwaarde te zijn. Een voorheen genoemd systeem voor recycling hoeft niet de populatie met CCTV in de gaten te houden om te kunnen functioneren. Voor een erg ‘smal’ Sociaal Kredietsysteem voor bijvoorbeeld recycling zou het sporadisch wegen van verschillende soorten afval al toereikend kunnen zijn. Ook een systeem als Airbnb heeft al genoeg aan de beoordeling van gebruikers onderling in plaats van één centrale, onzichtbare observator. Alhoewel informatieverzameling dus essentieel is voor een Sociaal Kredietsysteem, hoeft de intensiteit van de informatieverzameling niet voor elk systeem hoog te zijn.

---

¹⁵ Foucault, Michel, sd, *Discipline & Punish: The Birth of the Prison*. Vertaler: A. Sheridan, Vintage Books.

¹⁶ Roessler, Beate, en Dorota Mokrosinska, 2013, *Privacy and Social Interaction*, Amsterdam: Sage Publications.

Ten tweede de opslag en openbaarheid van de verzamelde informatie. De veronderstelling welke dit aspect heeft over de mens om te kunnen functioneren zijn als volgt: *‘Het vertoonde gedrag uit het verleden is een indicatie van het te vertonen gedrag in de toekomst’* en *‘de transparantie van individuen’*. Zonder het eerstgenoemde is het systeem functioneel onbruikbaar, in het *Idealtypus* is immers vastgesteld dat de verzamelde informatie zich moet betrekken tot de voorspelbaarheid van (a)sociaal gedrag. Maar deze veronderstelling roept vragen op. Wat bepaalt namelijk gedrag? Komt het voort uit een vrij wil, hoeveel continuïteit in gedrag mag dan verondersteld worden? En als men uitgaat van een meer deterministische visie blijft de vraag hoeveel invloed de omgeving heeft op ons gedrag. Neem bijvoorbeeld het begrip *Nudging*, het idee in de psychologie, filosofie en economie dat kleine aanpassingen in het aanbieden van keuzes de beslissing van een Agent kunnen beïnvloeden zonder bij de Agent de keuzes weg te nemen.¹⁷ Als een persoon sterk beïnvloedbaar is door de omgeving, is het vertoonde verdrag in het verleden dan nog wel een betrouwbare indicator voor toekomstig gedrag? Een andere bijkomstigheid is dat het mogelijk een zelf vervullende profetie wordt. Op het gebied van stereotypering zijn bijvoorbeeld aanwijzingen dat men zich gaat gedragen naar wat van hen verwacht wordt.¹⁸ Een sociaal Kredietstelsel zou dus de situatie kunnen creëren dat het gedrag van een individu wordt beïnvloed door het opbouwen van een verwachting van het gedrag van het individu.

De derde veronderstelling, de transparantie van individuen, kan ook ‘de mens zonder privacy’ worden genoemd. Omdat de opgeslagen informatie tot op zekere hoogte openbaar is verliest een individu in een sociaal kredietstelsel altijd privacy in vergelijking met een situatie zonder het systeem. Deze ‘transparantie’ heeft gevolgen. Zo stellen Roessler en Mokrosinska bijvoorbeeld dat intieme relaties niet mogelijk zijn zonder een private omgeving. Ze stellen dat onderlinge relaties verschillen in intensiteit doordat individuen in het huidige systeem de mogelijkheid hebben om informatie achter houden, iets wat niet mogelijk is als iedereen gebruikt maakt van een systeem informatie over andere gebruikers tot op zekere hoogte openbaar is. Het is daarom dat ze beargumenteren dat hechte, betekenisvolle relaties, zoals het

---

¹⁷ Yeung, Karen, 2017, „‘Hypernudge’: Big Data as a mode of regulation by design”, *Information, Communication & Society* 118-136.

¹⁸ Snyder, M., E. D. Tanke, en E. Berscheid, 1977, „Social perception and interpersonal behavior: On the self-fulfilling nature of social stereotypes”, *Journal of Personality and Social Psychology* 656-666.

gezin, alleen kunnen floreren onder voorwaarde van privacy. In deze conclusie worden ze bijgestaan door bijvoorbeeld Honneth en Anderson, zij stellen dat het behouden van betekenisvolle relaties belangrijk is voor de ontwikkeling van zelfvertrouwen en autonomie.¹⁹ Ook kan individuele transparantie traditionele machtsverhoudingen beïnvloeden. In het huidige systeem kunnen we de informatie die we weggeven grotendeels beïnvloeden, maar als er gegevens van mensen wordt opgeslagen en openbaar worden gemaakt kan dat machtsverhoudingen en relaties veranderen. Als voorbeeld nemen Roessler en Mokrosinska de verhouding tussen een psycholoog en patiënt. Er moet een bepaalde mate van privacy kunnen bestaan wil deze verhouding goed kunnen functioneren. In conclusie, zo stellen ze, een transparante samenleving zou leiden tot maatschappij zonder betekenisvolle relaties. Echter, ook hier kan afgevraagd worden of een sterke transparantie voor elk systeem een voorwaarde is. Voor het *ideaaltype* was vastgesteld dat in principe alleen de uiteindelijke score openbaar hoeft te zijn. De mate van verlies van privacy is dus compleet afhankelijk van de hoeveelheid openbaar gemaakte informatie.

Als laatste de evaluatie en puntenbeoordeling. De puntenbeoordeling heeft ook een veronderstelling van continuïteit in gedrag. De score die wordt toegeëigend is namelijk een waardeoordeel van het vertoonde sociale gedrag, waarbij de gebruikte informatie indicators zijn voor de voorspelbaarheid van sociaal gedrag. Ook hier is het functioneel noodzakelijk dat er continuïteit in gedrag is, anders zou het evalueren van de informatie en het toe-eigenen van een score aan het gedrag van een individu geen waarde hebben. De tweede veronderstelling van de puntenbeoordeling is de assumptie van ‘sociaal gedrag’ waarop het systeem haar oordeel berust. Er moet namelijk wel zoiets zijn als ‘sociaal wenselijk gedrag’ wil het systeem kunnen werken, anders heeft het systeem geen standaard om te kunnen beoordelen. De laatste veronderstelling is daarom ‘*een maatschappelijk ideaal*’. Wat precies sociaal wenselijk gedrag is kan namelijk alleen getoetst worden aan een standaard, en deze standaard kan alleen voortkomen uit een ideaalbeeld van de maatschappij. Bijvoorbeeld het systeem in China zoals ze het in 2020 willen invoeren heeft als doel het vertrouwen in de maatschappij en regering verhogen, en heeft voor dit doel een standaard opgezet aan de hand van een maatschappelijk

---

¹⁹ Anderson, Joel, en Axel Honneth, 2005, „Autonomy, Vulnerability, Recognition, and Justice”, In *Autonomy and the Challenges to Liberalism*, 127-149, Cambridge University Press.

ideaal. Voor een milieubewustzijn kredietsysteem zou het standaard gezet worden aan de hand van maatschappelijke idealen welke met milieubewustzijn worden geassocieerd (doet aan recyclen, gooit afval in de prullenbak etc.). Bij deze assumptie kunnen vraagtekens gezet worden of elke mens wel in staat is om dit ideaal, en standaard welke hieruit voortvloeit, te vervullen. Anderson noemt dit in *Vulnerability, Autonomy Gaps en Social Exclusion* ‘Autonomy Gaps’, een dissonantie tussen een geïnstitutionaliseerde verwachting en de capaciteiten van individuen om deze te vervullen.²⁰ Wellicht is ook hier een verschil tussen smalle en brede systemen, waar de eerstgenoemde minder hoge verwachtingen heeft voor het individu en daardoor minder susceptibel is voor deze dissonantie.

[4]

CONCLUSIE

Ter conclusie zijn er vier veronderstelling over de mens absoluut noodzakelijk wil een *idealtypus* sociaal kredietsysteem kunnen functioneren. Er moet een willigheid zijn van de mens om onder observatie te komen staan. Deze observatie kan echter leiden tot meer frustratie, en heeft de potentie om de gebruikers en hun sociale interacties te veranderen. Ten tweede moet er continuïteit in menselijk gedrag zijn wil het systeem kunnen functioneren. Deze veronderstelling staat echter onder druk, voor de succesvolle implementatie van een Sociaal Kredietsysteem zou men daarom moeten afvragen in hoeverre deze veronderstelling klopt. De derde veronderstelling, de transparantie van individuen, verhoogt mogelijk de voorspelbaarheid van individuen, maar dat kan ten koste gaan van betekenisvolle relaties, individueel zelfvertrouwen en autonomie. De laatste veronderstelling, de assumptie van een maatschappelijk ideaal, kan mogelijk een standaard creëren waar niet iedereen de capaciteiten heeft om deze aan te houden.

Als antwoord op de hoofdvraag ‘wat voor mogelijke impact zal het sociale kredietsysteem hebben op het vertrouwen binnen de Chinese samenleving’ geef ik dat het *Token* sociale kredietsysteem van China²¹ voornamelijk door de gecreëerde transparantie van individuen, en

---

²⁰ Anderson, Joel, 2017, „Vulnerability, Autonomy Gaps and Social Exclusion”, In *Vulnerability, Autonomy, and Applied Ethics*, 49-68, New York: Routledge.

²¹ Creemers, Rogier, 2018, *China's Social Credit System: An Evolving Practice of Control*, Leiden: Social Science Research Network, 22 Mei.

de geaccepteerde assumptie dat er continuïteit in gedrag zit, waarschijnlijk ervoor gaan zorgen dat het een effectief systeem is om het vertrouwen (zoals gedefinieerd in fase 1) binnen de Chinese maatschappij te vergroten mits dit vertrouwen zal worden aangehouden in het systeem als maatschappelijk ideaal, en dat de verzamelde informatie indicatoren zullen zijn welke betrekking hebben tot de voorspelbaarheid van (a)sociaal gedrag waarbij ‘sociaal gedrag’ gedefinieerd wordt door het begrip vertrouwen. Dankzij de vergrote voorspelbaarheid in gedrag welke het systeem teweeg brengt (onder voorwaarde dat deze assumptie juist is) wordt de drempel lager om risico’s te nemen bij interactie met andere gebruikers. Echter, door de verhoogde maatschappelijke druk zal de interne frustratie van individuen vergroten. Door de intensiteit van observatie welke nodig is om de informatie te voorzien van zo een breed systeem zullen als bijkomstigheid van deze observatie wellicht sociale interacties veranderen. Ook kan de grote transparantie leiden tot minder betekenisvolle relaties, en een verlies aan autonomie en individueel zelfvertrouwen. Omdat deze gevolgen mogelijk gerelateerd zijn aan de breedte en intensiteit van het *Token* sociale kredietsysteem kan het interessant zijn om de optie te overwegen om een collectief van smallere, gedecentraliseerde kredietsystemen in te voeren. Het verschil tussen zwakke en brede sociale kredietsystemen is een nog onderbelicht thema en zou mogelijk ook voor westerse landen opties voor sociale problematieken kunnen bieden, iets wat we bijvoorbeeld al zien bij systemen als Airbnb.

REFERENTIES

- Anderson, Joel. 2017. „Vulnerability, Autonomy Gaps and Social Exclusion.” In *Vulnerability, Autonomy, and Applied Ethics*, 49-68. New York: Routledge.
- Anderson, Joel, en Axel Honneth. 2005. „Autonomy, Vulnerability, Recognition, and Justice.” In *Autonomy and the Challenges to Liberalism*, 127-149. Cambridge University Press.
- Baier, Annette. 1986. „Trust and Antitrust.” *Ethics* 231-260.
- Creemers, Rogier. 2018. *China's Social Credit System: An Evolving Practice of Control*. Leiden: Social Science Research Network, 22 Mei. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3175792.
- Fornet-betancourt, Raúl, Helmut Becker, Alfredo Gomez-Müller, en J. D. Gauthier. 1987. „the ethic of care for the self as a practice of freedom: an interview with michel foucault on January 20, 1984.” *Philosophy & Social Criticism* 12 (2-3): 112-131.
- Foucault, Michel. sd. *Discipline & Punish: The Birth of the Prison*. Vertaler: A. Sheridan. Vintage Books.
- Freud, Sigmund. 2012. *Das Unbehagen in der Kultur*. Reclams Universal-Bibliothek.
- Goumas, M., I. Burns, LA Kelley, en NJ Boogert. 2019. „Herring Gulls respond to Human Gaze Directions.” *The Royal Society Publishing*.
- Honneth, Axel. sd. *The Struggle for Recognition*. Vertaler: Joel Anderson. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Kim, Sung Ho. 2017. *Max Weber*. Website. Editor: Edward N. Zalta. Prod. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Metaphysics Research Lab, Stanford University. <https://plato.stanford.edu/cgi-bin/encyclopedia/archinfo.cgi?entry=weber>.
- Marx, Karl. 2000. „Archive.” *Marxist.org*. Editor: Matthew Carmody. <https://www.marxists.org/archive/marx/works/download/pdf/Economic-Philosophic-Manuscripts-1844.pdf>.
- Roessler, Beate, en Dorota Mokrosinska. 2013. *Privacy and Social Interaction*. Amsterdam: Sage Publications.
- Schlosser, Markus. 2015. *Agency*. Fall 2015. Editor: Edward N. Zalta. Metaphysics Research Lab, Stanford University. <https://plato.stanford.edu/archives/fall2015/entries/agency/>.
- Snyder, M., E. D. Tanke, en E. Berscheid. 1977. „Social perception and interpersonal behavior: On the self-fulfilling nature of social stereotypes.” *Journal of Personality and Social Psychology* 656-666.

1993. „User acceptance of information technology: system characteristics, user perceptions and behavioral impacts.” *International Journal of Man-Machine Studies* 38 (3): 475-487.
- Yeung, Karen. 2017. „'Hypernudge': Big Data as a mode of regulation by design.” *Information, Communication & Society* 118-136.
- Zwass, Vladimir. 2017. *Information System*. Website. Encyclopædia Britannica, inc., 28 December. <https://www.britannica.com/topic/information-system>.

HOOFDSTUK 3: HET SOCIAAL KREDIETSYSTEEM: REPUTATIE ALS BASIS VAN VERTROUWEN

SOCIALE PSYCHOLOGIE – CARMEN VAN GELDEREN

INLEIDING

In 2020 wordt in China op nationaal niveau een sociaal kredietsysteem ingevoerd, dit systeem zal een aanvulling zijn op het al aanwezige financiële kredietsysteem, waarbinnen het niet op tijd afbetalen van afgesloten leningen kan leiden tot sancties (Creemers, 2018). Voorbeelden van deze sancties die momenteel worden nageleefd in China zijn [dat men](#) niet meer [mag](#) vliegen en niet meer mag reizen met de hogesnelheidslijn (Stevenson & Mozur, 2019). Binnen dit economische systeem worden de inwoners van China beloond en bestraft op basis van hun economisch gedrag. [Het bestaande](#) systeem zal verder uitgebreid worden van een financieel naar een sociaal kredietsysteem. Dit houdt in dat ook sociaal gedrag gemonitord en geëvalueerd zal worden door de Chinese overheid. De overheid wil het gedrag gaan monitoren door middel van het toekennen van een [sociale](#) kredietscore. [Zo zal een](#) hoge score leiden tot bepaalde privileges, zoals [de mogelijkheid om een fiets te](#) huren zonder borg te moeten betalen, [terwijl het](#) hebben van een lage score [juist](#) zal leiden tot restricties zoals het eerdergenoemde niet [mogen](#) reizen. De scores zullen berekend worden op basis van informatie die op verschillende manieren zal worden verzameld (Stevenson & Mozur, 2019). Zo zal er gekeken worden naar de wat voor producten mensen kopen, hoe vaak zij door rood lopen en hoe ze zich gedragen in interacties met anderen (Creemers, 2018).

Er is in China op het moment sprake van corruptie en oplichterij binnen de samenleving (GAN, 2019). Volgens de Chinese overheid heeft dit te maken met een gebrek aan vertrouwen. [Met de invoering van een sociaal kredietsysteem poogt](#) de overheid meer grip te krijgen op de Chinese samenleving en de Chinese markt (Creemers, 2018). De overheid wil dit bewerkstelligen door het gedrag [van zijn inwoners te reguleren](#) met behulp van het sociale kredietsysteem. Door het openbaar maken van informatie over het gedrag van zijn inwoners wil de Chinese overheid meer transparantie en uiteindelijk meer vertrouwen creëren Dit is volgens de Chinese overheid een efficiënte manier om de corruptie en oplichterij een halt toe te brengen (Creemers, 2018). In dit onderzoek zal vanuit sociaalpsychologisch perspectief worden gekeken naar wat de mogelijke impact van het Chinese sociaal kredietsysteem op het vertrouwen binnen de Chinese bevolking. Het is van belang om hier onderzoek naar te doen aangezien dit nieuwe systeem een grote impact gaat hebben op het dagelijks leven van de

gehele Chinese bevolking. Om te kunnen kijken wat de impact is van het sociaal kredietsysteem, ook wel SKS, op vertrouwen moet eerst gekeken worden naar wat vertrouwen inhoudt. Vervolgens zal worden gekeken naar wat voor soort gedrag een gevoel van vertrouwen tot gevolg heeft. Hieruit volgt een analyse van hoe dit sociale gedrag tot stand komt, om [vervolgens](#) de vergelijking te kunnen trekken met bestaande kleinschalige sociale krediet systemen. Tot slot zal worden [betoogd](#) of deze bevindingen uit de kleinere systemen ook te generaliseren zijn naar een landelijke schaal.

VERTROUWEN

De Chinese overheid stelt dat ze het SKS willen implementeren om meer vertrouwen in de samenleving te creëren. Vertrouwen is een complex begrip dat door meerderde disciplines is onderzocht. Uit een multidisciplinair onderzoek naar de definitie van vertrouwen is de volgende definitie gekomen: 'a psychological state comprising the intention to accept vulnerability based upon the positive expectations of the intentions or behavior of another' (Rousseau, Sitkin, Burt, & Camerer, 1998, pp. 1–3). Deze definitie, samengesteld door economen, sociologen en sociaal psychologen, beschrijft vertrouwen als een staat van zijn, waarbij een individu zich voorneemt dat het verwachte gedrag van de ander positief zal zijn. [Volgens Carl en Bilari](#) zijn [er twee](#) vormen van vertrouwen. *Particularized trust* doelt op het soort vertrouwen dat aanwezig is bij hechte één op één relaties. De term die het hebben van vertrouwen in de medemens in de samenleving beschrijft is *generalized trust* (Carl & Billari, 2014). *Generalized trust* wordt vaak 'sociale lijm' genoemd, omdat vertrouwen hebben in vreemden in de samenleving belangrijk is bij allerlei sociale interacties (Van Lange, 2015). Vertrouwen is een psychologische staat die invloed heeft op keuzes en gedrag (Rousseau et al., 1998). [Vertrouwen](#) kan ook worden gezien als de basis voor coöperatief gedrag, omdat vertrouwen zorgt ervoor dat mensen minder snel het idee hebben dat zij zullen worden misleid tijdens een sociale interactie (Tov & Diener, 2009).

COÖPERATIE

Vertrouwen is per definitie een psychologische staat van zijn, deze mentale staat leidt tot bepaald gedrag (Cozzolino, 2011). Het gevoel van vertrouwen vormt de basis van coöperatief gedrag, hetgeen inhoudt dat mensen samenwerken of coöpereren om een gemeenschappelijk doel te behalen. Dit is belangrijk binnen sociale netwerken, zeker in grote sociale netwerken als landen (Porta, Lopez-de-Silanes, Shleifer, & Vishny, 1996). Binnen sociale netwerken zijn

mensen afhankelijk van elkaar om te kunnen overleven (Tov & Diener, 2009). Onderzoek naar menselijk gedrag en de keuzes die mensen maken in de context van een sociaal netwerk wordt gedaan door middel van speltheorie. Zo wordt bij een *public goods game* gekeken hoe mensen omgaan met een schaars goed. Participanten maken dan de keuze om of volledig uit eigen belang te handelen of te coöpereren met de andere deelnemers. Als er vanuit eigen belang gehandeld worden zal het schaarse goed sneller opraken, terwijl als de deelnemers coöpereren het schaarse goed niet op raakt en in sommige scenario's op den duur zelf wordt aangevuld (Fischbacher, Gächter, & Fehr, 2001). Tijdens dergelijke experimenten kiezen de participanten er overwegend voor om samen te werken, omdat dit voordeliger is voor zowel het individu als voor de groep. Bij dit soort experimenten gaat het over en fysiek goed, maar ook in sociale interacties hebben mensen de neiging om te coöpereren (Gächter, Herrmann, & Thöni, 2004). De 'winst' die uit deze sociale interacties voortvloeit wordt ook wel sociaal kapitaal genoemd. Sociaal kapitaal is de mate waarin er toegang is tot middelen via links in het sociale netwerk (Schweers Cook, 2005). Deze vorm van kapitaal is van groot belang binnen een samenleving omdat mensen meer met elkaar in verbinding staan, waardoor er meer sociale- en economische interactie plaats vindt (Rothstein, 2003).

Coöperatie [zorgt voor een](#) toename van het sociaal kapitaal binnen een netwerk. De natuurlijke neiging om te coöpereren kan worden verklaard door het mechanisme van *indirect reciprocity*. Dit houdt in dat het vertonen van altruïstisch gedrag het individu tijd, geld of energie kan kosten, terwijl hier niet gelijk een beloning tegenover staat. Echter zullen veel individuen toch altruïstisch handelen omdat de 'kosten' voor het helpen van een ander zullen worden gecompenseerd sociale interactie met een ander individu waarbij gecoöpereerd wordt. De 'derde' persoon in deze theorie kan in principe elk ander individu binnen een sociaal netwerk zijn, zolang deze persoon maar op de hoogte is van het vertoonde altruïstische gedrag van persoon 1 (Ohtsuki & Iwasa, 2004). De drijver achter *indirect reciprocity* is de informatie die beschikbaar is over andere individuen binnen een sociaal netwerk. Deze informatie geeft een beeld van wat voor gedrag een bepaald individu doorgaans vertoont tijdens een sociale interactie. Sociale informatie is nodig om coöperatie te stimuleren, maar ook om coöperatie te onderhouden (Ohtsuki & Iwasa, 2004).

Het verkrijgen en doorgeven van deze sociale informatie is iets uniek menselijks, door de complexiteit van taal zijn mensen als enige dieren in staat om kennis door te geven die niet gebaseerd is op directe observatie (Tomasello, 2014). Zo wordt er ook vaak informatie over andere individuen binnen een sociaal netwerk uitgewisseld. Dit is waar een individuele reputatie op is gebaseerd. De term reputatie wordt vaak gedefinieerd als een complexe combinatie van observeerbare karakteristieken, vertoond gedrag en prestaties over een specifieke periode. Het gaat hier over een collectieve perceptie, dit maakt reputatie een sociaal construct (Blickle, Schneider, Liu, & Ferris, 2011). Een reputatie ontstaat dus door de uitwisseling van informatie over individuen binnen een sociaal netwerk (Emler, 1990).

Voor de digitalisering waren deze sociale netwerken redelijk kleinschalig en waren roddels en herinneringen de voornaamste de bronnen van sociale informatie (Emler, 1990). Door de komst van het internet is het echter mogelijk om sociaal contact te leggen met een oneindig grote groep mensen. Daarnaast zijn niet alleen het aantal mogelijke sociale contacten toegenomen, ook zijn er talloze bronnen van sociale informatie bijgekomen (Dai, 2018). Naast roddels en herinneringen wegen tegenwoordig bijvoorbeeld ook het aantal volgers op sociale media mee in de persoonlijke reputatie.

Reputatie is het product van alle verzamelde sociale informatie, veel individuen baseren hun keuzes op dergelijke informatie. Zo kijken bijvoorbeeld veel mensen naar recensies van restaurants en winkels voordat zij besluiten hier hun geld uit te geven (Luca, 2011). Reputaties hebben een duidelijke invloed, zowel op de maker van de keuze als de reputatie houder. Door de complexiteit van taal kan informatie over iemands reputatie snel verspreid worden, dit gaat vaak spontaan op basis van vraag en aanbod.

Dit is waar de maatregelen van de Chinese overheid zullen interveniëren, het SKS kan namelijk worden gezien als een systeem dat reputaties genereert. Burgers krijgen scores gebaseerd op gedrag, deze zullen openbaar gemaakt worden waardoor iedereen beschikt over dezelfde hoeveelheid sociale informatie. Door het toekennen van een openbare reputatiescore is er meer transparantie over het gedrag van mensen binnen een netwerk, of in dit geval de Chinese samenleving (Dai, 2018). Hierdoor kan er mogelijk meer *indirect reciprocity* en op den duur ook meer coöperatie plaatsvinden.

HOE WERKT EEN REPUTATIE SYSTEEM?

China zal in 2020 een reputatie staat worden met als uiteindelijke doel het floreren van de Chinese economie door het toenemen van vertrouwen. De Chinese overheid portretteert het systeem als een krachtig middel om de Chinese samenleving zich op een positieve manier te laten ontwikkelen terwijl er in de westerse media voornamelijk gesproken wordt over een Big Brother surveillance staat (Wong & Dobson, 2019). Het idee van totale surveillance staat pal tegenover de hoge waarde die in westerse landen wordt gehecht aan privacy. Echter is [ook](#) in veel westerse landen zowel de culturele als de technologische fundering voor de invoering van een SKS al aanwezig (Wong & Dobson, 2019). Er bestaan al kleinschalige sociaal kredietsystemen waar in westerse landen volop gebruik van wordt gemaakt. Platformen als Airbnb, Uber en eBay kunnen worden gezien als kleinschalige sociale kredietsystemen, waar op basis van reputatie uitwisseling van goederen of diensten plaatsvindt. De goede werking van deze systemen belooft veel voor het Chinese SKS, maar wat maakt dat deze systemen zo goed werken?

Het SKS is in theorie een groot *personal rating system* (PRS), waarbij een persoonlijke score een voorspeller is van het gedrag van de scorehouder (Devereaux & Peng, 2018). Deze systemen zijn voortgevloeid vanuit de deeleconomie, ook wel *sharing economy* (Devereaux & Peng, 2018). Deze term houdt in dat mensen goederen of diensten gratis of tegen een betaling delen, dit gebeurt voornamelijk via het internet (Cambridge English Dictionary, 2019). Van dit soort systemen wordt in westerse landen al optimaal gebruik gemaakt aangezien de goederen, maar voornamelijk de diensten, die worden aangeboden vaak goedkoop zijn. Dit is het gevolg van dat de informatie op deze platformen voor iedereen beschikbaar is, hierdoor zijn de transactie kosten laag (Görög, 2018). De informatie over de gebruikers van een dergelijk platform is dus symmetrisch aangezien zij veel persoonlijke informatie leveren, dit wordt ook vaak gezien als de ‘prijs’ die betaald wordt door gebruikers. De persoonlijke informatie die wordt afgestaan is nodig voor de werking van de platforms, aangezien deze systemen gebaseerd zijn op coöperatie en vertrouwen. PRS systemen zijn hier de oplossing voor, reputaties vormen als het ware een impliciet contract (Nayyar, 1990)

Reputaties reguleren gedrag op 2 verschillende manieren, ten eerste hangt het van de reputatie van een bepaald persoon af of er interactie met dit individu zal plaatsvinden. Onderzoek naar sociale interactie wordt, zoals eerder genoemd, gedaan door middel van speltheorie. Uber kan

bijvoorbeeld gezien worden als een ‘spel’ waarin spelers met elkaar interacteren, tussen welke spelers deze interactie gaat plaats vinden hangt af van hun *image score*. Deze score is een schaalscore die aangeeft hoe goed of coöperatief een speler is (Ohtsuki & Iwasa, 2004). Deze score gaat met één unit omhoog elke keer als een individu er voor kiest om te coöpereren en elke keer als iemand weigert te coöpereren gaat de score met één unit omlaag (Ohtsuki & Iwasa, 2004). Deze score geeft de medespelers een duidelijke indicatie wat voor gedrag een individu waarschijnlijk zal gaan vertonen, dit maakt reputatie een goede voorspeller van gedrag. Dit kan worden vergeleken met de score van mensen die gebruik maken van Uber, een betrouwbare chauffeur krijgt goede reviews waardoor de score stijgt. Deze score is voor andere Uber gebruikers een indicatie voor wat voor gedrag deze chauffeur vertoont en als deze score hoog is zal er sneller voor interactie met deze chauffeur gekozen worden. Een goede reputatie beïnvloedt op deze manier dus gedrag, er zal sneller interactie plaatsvinden als een image score van een individu hoog is. Daarbij komt als deze persoon vaker coöperatief gedrag vertoont, zullen anderen in een interactie met dit individu ook sneller coöpereren (Tov & Diener, 2009).

Het hebben van een reputatie beïnvloedt dus het gedrag van anderen, maar deze reputatie beïnvloedt ook de reputatie houder. Reputaties vormen een soort impliciet contract omdat ze zorgen voor sociale controle (Nayyar, 1990). Mensen zijn gevoelig voor hun reputatie, daarom zullen mensen zich eerder conformeren aan wat wordt gezien als de standaard van goed gedrag (Emler, 1990). Een slechte reputatie heeft vaak negatieve gevolgen voor mensen, daarom zullen zij minder risico's nemen als hun goede reputatie hierdoor op het spel komt te staan. Door te conformeren mijden ze dit risico, deze norm is zoals eerder genoemd de standaard van goed gedrag, wat in veel gevallen coöperatief gedrag inhoudt. Door de conformeren wordt dan niet alleen het risico op het krijgen van een slechte reputatie vermeden maar vertoont een individu ook coöperatief gedrag waardoor diens reputatie score op ten duur ook weer zal stijgen (Emler, 1990).

Dit is ook hoe reputaties op platformen als Airbnb en Uber ontstaan, een slechte reputatie kan leiden tot minder klanten en bij Uber kan dit zelf leiden tot sancties zoals van het platform gestoten worden. Het verkrijgen en onderhouden van een goede reputatie bepaalt voor een groot deel het gedrag van de deelnemers in deze kleinschalige sociale kredietsystemen (Baute-Díaz, Gutiérrez-Taño, & Díaz-Armas, 2019). Hierdoor zijn deze systemen extreem efficiënt, laag in transactie kosten en is er geen contract nodig om mensen zich aan de regels te laten houden. Deze systemen werken dus puur op de aanwezigheid van veel vertrouwen.

CASESTUDY: HET SOCIAAL KREDIETSYSTEEM IN CHINA

Het gebruiken van een PRS is een efficiënte manier om gedrag te reguleren, platformen als Airbnb en Uber zijn hier het bewijs van. Deze kleinschalige sociaal kredietsystemen die draaien op basis van vertrouwen en reputatiescores zijn uiterst populair en bieden de gebruikers veel mogelijkheden. De positieve invloed die dit soort systemen hebben op gedrag zijn duidelijk zichtbaar, zo zou er ook verondersteld kunnen worden dat het plan van China om een dergelijk systeem op nationaal niveau te implementeren, positief zal uitpakken voor de Chinese samenleving. [Het](#) is echter de vraag of een reputatie systeem op grotereschaal dezelfde positieve impact zal hebben op gedrag.

Ten eerste is hetgeen wat de kleine systemen efficiënt maakt is de grote hoeveelheid beschikbare sociale informatie, op een platform als Uber wordt deze informatie vrijwillig door de gebruikers afgestaan. De gebruikers hebben hiermee een bepaalde mate van controle over hun privacy, waardoor zij gemakkelijk en gewillig deze sociale informatie afstaan (Brandimarte, Acquisti, & Loewenstein, 2012). In China wordt echter het systeem door de overheid opgelegd waardoor alle Chinese burgers en bedrijven automatisch een reputatiescore krijgen. Hun gedrag zal worden gemonitord en openbaar worden gemaakt (Stevenson & Mozur, 2019). Van controle over privacy zal binnen het sociale kredietsysteem in China geen sprake zijn en door het verlies van de deze controle zullen mensen juist minder informatie over zichzelf afstaan (Brandimarte et al., 2012). De sociale informatie die binnen het Chinese systeem beschikbaar zal zijn is volledig gebaseerd op observaties van de overheid. De score die wordt gebaseerd [op deze observatie](#) geeft geen volledig beeld van het individu. Hierdoor zullen de reputatie scores geen accurate voorspellers zijn voor individueel gedrag, terwijl juist deze voorspellende eigenschap van een reputatie hetgeen is dat *indirect reciprocity* stimuleert (Ohtsuki & Iwasa, 2004). Het openbaar maken van het door de overheid geobserveerde gedrag zal juist leiden tot minder sociale informatie omdat individuen zelf minder zullen loslaten. Hierdoor zullen de reputatie scores inaccuraat zijn waardoor het geen goede gedragen voorspeller meer zal zijn. Dit heeft als gevolg dat er minder *indirect reciprocity* plaats vindt. Concluderend zal het gebrek aan privacy niet stimulerend [zijn](#) voor coöperatief gedrag en zal niet zorgen voor het creëren van meer vertrouwen.

Daarnaast zullen de scores die China wil gaan aanhouden te gecompliceerd zijn. De openbare informatie, die in China zal worden verzameld via de overheid en [via](#) big data van bedrijven, zal net als op Airbnb zichtbaar zijn voor iedereen in de vorm van een score. Op Airbnb bestaat deze score uit sterren, in China zal het hoogstwaarschijnlijk gaan om een numerieke cijferscore. Deze score is vergelijkbaar met de al eerder genoemde *image scoring*, waarbij gedrag de hoogte van de score bepaald (Ohtsuki & Iwasa, 2004). Deze *image score* [werd in het experiment](#) berekend alleen op basis van hoe vaak participanten coöperatief gedrag vertonen, elke keer als een participant er voor kiest samen te werken gaat de score met één punt omhoog (Ohtsuki & Iwasa, 2004). De Chinese overheid wil echter allerlei vormen van gedrag gaan monitoren. Hierdoor zullen bijvoorbeeld verkeersgedrag, koopgedrag, interacties met anderen en gedrag op werk moeten worden samengevoegd tot één score (Creemers, 2018). Deze score zal dan bestaan uit talloze verschillende componenten die allemaal verschillende vormen van informatie bieden. In tegenstelling tot platformen als Uber, waar een vijf-sterrenscore een goede voorspeller is voor het gedrag van een chauffeur, zal de score binnen het sociaal kredietsysteem eigenlijk geen nuttige informatie bieden over het gedrag van de scorehouder. Deze alomvattende score geeft andere Chinese burgers geen specifieke sociale informatie, in tegenstelling tot een *image score* waarbij een hoge score een duidelijke voorspeller is of een individu wel of niet zal coöpereren. Het implementeren van dit soort scores zal dus geen hoger vertrouwen in de hand werken, omdat deze alomvattende scores geen accurate voorspeller zijn van gedrag.

Tot slot zal het invoeren van de reputatie scores in China leiden tot strategisch gedrag. De scores zullen een veel grotere rol gaan spelen voor de Chinese bevolking dan voor de gemiddeld Uber gebruiker, een lage score in China kan tot ernstigere sancties leiden. Het voorkomen van het verkrijgen van een lage reputatie zal een grote rol gaan spelen in China. Op platformen als Airbnb is het hebben van een goede reputatie belangrijk, hierdoor conformeren mensen zich naar de norm om zo hun reputatie hoog te houden, echter is er op dit platform ook sprake van strategisch gedrag (Dai, 2018). Individuen laten expres slechte reviews achter en manipuleren de personen waar zij mee in aanraking komen tot het schrijven van een goede review. Het behouden van een goede reputatie wordt voor mensen nu belangrijker dan het vertonen van coöperatief gedrag, omdat de winst die zij behalen met een hoge reputatie hoger is dan de winst die zij kunnen verkrijgen via een derde persoon in een netwerk door middel van coöperatie. Ditzelfde fenomeen zal in China een rol kunnen gaan spelen, misschien zelfs in grotere mate, aangezien de scores in China invloed zullen hebben op

het dagelijks leven. De nadruk zal in China veel meer komen te liggen op het behalen van een goede reputatie in plaats van op het hebben van een juiste motivatie. Het eigen belang zal vooraan komen te staan om zo de strenge sancties te kunnen vermijden. Op deze manier zal er alleen coöperatief gedrag vertoond worden als dit voordelig is voor de reputatie van het individu, dit maakt dat individuen juist minder betrouwbaar worden omdat het eigen belang zwaarder weegt dan het belang van de groep. Dit is wederom het tegenovergestelde van wat de Chinese overheid probeert te bereiken.

CONCLUSIE

De Chinese overheid wil de corruptie en oplichterij in het land gaan bestrijden door het verhogen van vertrouwen in de Chinese samenleving. De overheid zal dit proberen te bereiken door het invoeren van een sociaal kredietsysteem in 2020, dit systeem kan ook worden gezien als een reputatie systeem. Het vertrouwen dat de overheid probeert te creëren is een vereiste voor meer coöperatie, een vorm van samenwerkingsgedrag dat veel voordelen heeft. Een van deze voordelen is het vergroten van sociaal kapitaal. Coöperatie is gebaseerd op het mechanisme van *indirect reciprocity*, dit mechanisme is vervolgens weer gebaseerd op sociale informatie. Dit is waar het sociale kredietsysteem van de Chinese overheid zal interveniëren, aangezien dit reputatiesysteem *indirect reciprocity* stimuleert, waardoor het vertrouwen zal toenemen. Kleinere sociaal kredietsystemen zoals Airbnb en Uber laten zien dat dit een geschikte manier is om vertrouwen binnen een specifiek sociaal netwerk te vergroten. [Deze bevindingen kunnen echter](#) niet worden gegeneraliseerd naar een systeem wat opereert op een grotere schaal. Door gebrek aan controle over individuele privacy zullen de scores die worden gehanteerd in China een oppervlakkiger beeld geven van menselijk gedrag. Ook is het registreren van verschillende gedragsdimensies onwenselijk, de score die mensen krijgen zal hierdoor alleen maar minder sociale informatie bevatten. Daarnaast zal er veel strategisch gedrag vertoond gaan worden aangezien het verkrijgen en behouden van een hoge score een grotere rol zal spelen in het maken van keuzes dan het hebben van de juiste motivatie om bepaald gedrag te vertonen.

Een sociaal kredietsysteem kan [een](#) wezenlijk positief effect hebben op vertrouwen binnen het sociale netwerk waar het systeem wordt geïmplementeerd. Dit geldt echter alleen voor kleinschalige systemen waarbinnen de reputatie scores accuraat zijn en mensen vrijwillig sociale informatie vrijgeven. Of [dit](#) positieve effect in China ook zal optreden vereist nog veel onderzoek. De literatuur die in deze analyse is gebruikt om een beeld te schetsen van sociale

kredietsystemen en de mogelijke werking hiervan is voornamelijk theoretisch. Dit maakt dit onderzoek een geschikte opstap om vervolgonderzoek te doen naar de daadwerkelijke effecten die het systeem in China in de komende jaren zal hebben op het gedrag van de bevolking.

REFERENTIES

- Baute-Díaz, N., Gutiérrez-Taño, D., & Díaz-Armas, R. (2019). Interaction and reputation in Airbnb: an exploratory analysis. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*. <https://doi.org/10.1108/IJCTHR-10-2018-0149>
- Blickle, G., Schneider, P. B., Liu, Y., & Ferris, G. R. (2011). A Predictive Investigation of Reputation as Mediator of the Political-Skill/Career-Success Relationship¹. *Journal of Applied Social Psychology*, *41*(12), 3026–3048. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2011.00862.x>
- Brandimarte, L., Acquisti, A., & Loewenstein, G. (2012). Misplaced Confidences. *Social Psychological and Personality Science*, *4*(3), 340–347. <https://doi.org/10.1177/1948550612455931>
- Cambridge English Dictionary. (2019, 9 oktober). *SHARING ECONOMY | meaning in the Cambridge English Dictionary*. Geraadpleegd op 15 oktober 2019, van <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/sharing-economy>
- Carl, N., & Billari, F. C. (2014). Generalized Trust and Intelligence in the United States. *PLoS ONE*, *9*(3), e91786. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0091786>
- Creemers, R. (2018). China's Social Credit System: An Evolving Practice of Control. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3175792>
- Dai, X. (2018). Toward a Reputation State: The Social Credit System Project of China. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3193577>
- Devereaux, A., & Peng, L. (2018). Give Us a Little Social Credit: To Design or to Discover Personal Ratings in the Era of Big Data. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3286666>
- Emler, N. (1990). A Social Psychology of Reputation. *European Review of Social Psychology*, *1*(1), 171–193. <https://doi.org/10.1080/14792779108401861>
- Fischbacher, U., Gächter, S., & Fehr, E. (2001). Are people conditionally cooperative? Evidence from a public goods experiment. *Economics Letters*, *71*(3), 397–404. [https://doi.org/10.1016/s0165-1765\(01\)00394-9](https://doi.org/10.1016/s0165-1765(01)00394-9)
- Gächter, S., Herrmann, B., & Thöni, C. (2004). Trust, voluntary cooperation, and socio-economic background: survey and experimental evidence. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *55*(4), 505–531. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2003.11.006>

- GAN. (2019, 3 juni). *China Corruption Report*. Geraadpleegd op 17 november 2019, van <https://www.ganintegrity.com/portal/country-profiles/china/>
- Görög, G. (2018). The Definitions of Sharing Economy: A Systematic Literature Review. *Management*. <https://doi.org/10.26493/1854-4231>
- Luca, M. (2011). Reviews, Reputation, and Revenue: The Case of Yelp.Com. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1928601>
- Nayyar, P. R. (1990). Information asymmetries: A source of competitive advantage for diversified service firms. *Strategic Management Journal*, 11(7), 513–519. <https://doi.org/10.1002/smj.4250110703>
- Ohtsuki, H., & Iwasa, Y. (2004). How should we define goodness?—reputation dynamics in indirect reciprocity. *Journal of Theoretical Biology*, 231(1), 107–120. <https://doi.org/10.1016/j.jtbi.2004.06.00>
- Porta, R. L., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. (1996). Trust in Large Organizations. *National Bureau of Economic Research*, w5846. <https://doi.org/10.3386/w5864>
- Rothstein, B. (2003). Social Capital, Economic Growth and Quality of Government: The Causal Mechanism. *New Political Economy*, 8(1), 49–71. <https://doi.org/10.1080/1356346032000078723>
- Rousseau, D. M., Sitkin, S. B., Burt, R. S., & Camerer, C. (1998). Not So Different After All: A Cross-Discipline View Of Trust. *Academy of Management Review*, 23(3), 393–404. <https://doi.org/10.5465/amr.1998.92661>
- Schweers Cook, K. (2005). Networks, Norms, and Trust: The Social Psychology of Social Capital* 2004 Cooley Mead Award Address. *Social Psychology Quarterly*, 68(1), 4–14. <https://doi.org/10.1177/019027250506800102>
- Stevenson, A., & Mozur, P. (2019, 23 september). *China Scores Businesses, and Low Grades Could Be a Trade-War Weapon*. Geraadpleegd op 24 oktober 2019, van <https://www.nytimes.com/2019/09/22/business/china-social-credit-business.html>
- Tomasello, M. (2014). The ultra-social animal. *European Journal of Social Psychology*, 44(3), 187–194. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2015>
- Tov, W., & Diener, E. (2009). The Well-Being of Nations: Linking Together Trust, Cooperation, and Democracy. *Social Indicators Research Series*, 37. https://doi.org/10.1007/978-90-481-2350-6_7
- Van Lange, P. A. M. (2015). Generalized Trust. *Current Directions in Psychological Science*, 24(1), 71–76. <https://doi.org/10.1177/0963721414552473>

Wong, K. L. X., & Dobson, A. S. (2019). We're just data: Exploring China's social credit system in relation to digital platform ratings cultures in Westernised democracies. *Global Media and China*, 4(2), 220–232. <https://doi.org/10.1177/2059436419856090>

HOOFDSTUK 4: HOE HET STIMULEREN VAN BETROUWBAAR GEDRAG CHINA UIT DE VERTROUWENSCRISIS MOET HELPEN

COGNITIEVE EN NEUROBIOLOGISCHE PSYCHOLOGIE – MARIEKE VELDHUIZEN

Met de invoering van het Sociaal Kredietstelsel (SKS) moet het vertrouwen onder de Chinezen gestimuleerd worden en hun gedrag betrouwbaarder worden. Het SKS heeft daarmee twee componenten. Ten eerste moet het SKS zorgen voor een gedragsverandering die mensen betrouwbaarder moet maken. Ten tweede stelt het SKS een sociale kredietsscore op die inzicht moet geven in hoe betrouwbaar deze persoon is. Uit deze score kan de conclusie worden getrokken of iemand te vertrouwen is. Hoewel de begrippen betrouwbaarheid en vertrouwen erg op elkaar lijken zijn ze niet exact hetzelfde. Betrouwbaarheid is een samenspel van de waargenomen vaardigheden, de welwillendheid en integriteit van een persoon (Krueger & Meyer-Lindenberg, 2018). Vertrouwen als psychologisch basisconcept heeft betrekking op de positieve verwachtingen die je hebt van de ander, terwijl er geen omstandigheden zijn die zekerheid geven of deze persoon zich naar die verwachtingen zal gedragen (Schipper & Petermann, 2011). Voor coöperatieve relaties is vertrouwen essentieel, omdat individuen zich in coöperatieve relaties vaak kwetsbaar opstellen (Chang et al, 2010). Een persoon neemt dan een risico op het gebied van interpersoonlijke en economische voorspoed met de verwachting dat de ander gedrag vertoont dat deze voorspoed zal stimuleren of verdedigen (Chang et al., 2010). Het type vertrouwen wat hier is beschreven wordt ook wel interpersoonlijk vertrouwen genoemd. Bij interpersoonlijk vertrouwen gelooft een actor (de persoon die iemand moet vertrouwen) dat een partner (de persoon die vertrouwd wordt) hem zal helpen om een specifiek doel te bereiken (Simpson, 2007). De actor is in dit geval afhankelijk van de coöperatie van de partner om het doel te bereiken.

HET LEREN VAN BETROUWBAAR GEDRAG

Volgens Creemers is het SKS ontworpen als een reeks mechanismen die beloningen of straffen bieden als feedback aan actoren (2018). Het SKS moet door middel van feedback een persoon leiden naar de 'juiste' keuzes zodat deze in de ogen van de Chinese overheid betrouwbaar gedrag vertoont. Het proces van keuzes maken wordt in dit geval gestuurd door het inzetten van straffen en beloningen. Binnen de psychologie is het sturen van gedrag met behulp van straffen en beloningen een bekend verschijnsel. Het aanleren van gedrag met behulp van

beloningen en/of straffen wordt operante conditionering genoemd. Operante conditionering valt onder het behaviorisme, een stroming in de psychologie die waarneembaar gedrag bestudeert. Grondleggers van het behaviorisme, zoals Thorndike, Watson en Skinner, hielden zich al in de eerste helft van de 20^e eeuw bezig met hoe gedrag aangeleerd kan worden met behulp van consequenties op het vertoonde gedrag (Purves et al., 2008). Deze consequenties kunnen dus straffen of beloningen zijn. Gedrag dat resulteert in een beloning, zal gestimuleerd worden waardoor de frequentie van dit gedrag zal toenemen. Gedrag dat gevolgd wordt door een straf, wordt ontmoedigd en zal minder frequent voorkomen. Binnen de operante conditionering spreekt men echter niet van beloningen, maar van bekrachtigers. Bovendien kan zowel een bekrachtiger, als een straf positief of negatief zijn. Wanneer een bekrachtiger of straf positief is, wordt er een stimulus toegevoegd. Wanneer een bekrachtiger of straf negatief is, wordt er een stimulus opgeheven. (Purves et al., 2008).

Bij het SKS wordt gedrag gestuurd door positieve bekrachtigers, negatieve bekrachtigers, positieve straffen en negatieve straffen. Een positieve bekrachtiger binnen het SKS is bijvoorbeeld voorrang krijgen op de huizenmarkt als de sociale kredietscore hoog genoeg is. Een negatieve bekrachtiger zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat een actor weer mag reizen met het openbaar vervoer, nadat lange tijd de sociale krediet score hiervoor te laag was. Nu wordt de negatieve consequentie, namelijk verbod op reizen met het openbaar vervoer, opgeheven. Een voorbeeld van een positieve straf is geplaatst worden op de zwarte lijst. Het opheffen van kortingen op producten, omdat de sociale kredietscore te laag is, is een voorbeeld van een negatieve straf. Wat al deze vormen van bekrachtigen en straffen met elkaar gemeen hebben is dat zij bijdragen aan de motivatie van een actor om een bepaald soort gedrag uit te voeren. Motivatie is hier het stimuleren van gedrag bij het nastreven van een doel. Er zijn veel verschillende factoren die motivatie beïnvloeden. Voorbeelden hiervan zijn: interne fysiologische toestanden binnen een organisme, omgevingsomstandigheden en de geschiedenis en ervaringen van een organisme. De factoren worden in het brein geëvalueerd en gecodeerd en kunnen beïnvloed worden door leerprocessen. Er wordt soort kosten-batenanalyse gemaakt als alle factoren geëvalueerd zijn. De uitkomst van de kosten-batenanalyse heeft invloed op de richting en kracht van de actie die het individu onderneemt om het doel te bereiken. (Simpson & Balsam, 2016).

Factoren die motivatie beïnvloeden hebben niet allemaal dezelfde waarde. Het koud hebben is een factor die de motivatie om kleding te dragen meer beïnvloedt dan de status die het dragen van kleding meebrengt. Dit komt doordat basis levensbehoeftes meer invloed op motivatie hebben dan hogere levensbehoeftes zoals waardering. Over het algemeen wordt het veranderen van gedrag door het bekrachtigen/straffen met basis levensbehoeftes bij mensen niet als ethisch verantwoord gezien. Bij het SKS is ook niet direct het geval. Dit komt omdat de bekrachtigers/straffen van het SKS secundair zijn. De sociale kredietscore zorgt ervoor dat een actor bevoordeeld of benadeeld wordt in het dagelijks leven, maar zorgt er niet direct voor dat een actor meer te eten heeft bijvoorbeeld. Secundaire bekrachtigers/straffen hebben in tegenstelling tot primaire bekrachtigers/straffen geen directe invloed op de *fitness* van een individu (Purves et al., 2008). Met een hoge sociale kredietscore zou een actor echter bijvoorbeeld wel korting op voedsel kunnen krijgen, waardoor het verkrijgen van voedsel makkelijker wordt.

Door de koppeling van secundaire bekrachtigers en straffen aan feedback in de vorm van een score, lijkt het SKS een vorm van een *token economy* te zijn. In een *token economy* wordt er een aantal punten (*tokens*) toegekend wanneer er ‘goed’ gedrag wordt vertoond. Er moet wel zijn vastgelegd hoe veel punten er aan welk gedrag wordt toegekend. De punten kunnen worden ingewisseld voor beloningen of privileges (Reber, 1997). Het is voor de werking van een *token economy* belangrijk dat de spelregels voor iedereen duidelijk zijn. Het is voor de managers van een *token economy*, in dit geval de Chinese overheid, belangrijk, zodat de regels consistent kunnen worden toegepast. Voor de actoren binnen de *token economy* is het belangrijk dat spelregels bekend zijn, zodat de bekrachtigers/straffen en hun waarde die bij het vertoonde gedrag horen bekend zijn. Er moet dus sprake zijn van transparantie spelregels. Voor het SKS betekent dit dat er transparantie van de regels en normen die het SKS ondersteunen moet zijn, als het SKS gebruikt wordt als hulpmiddel voor normatieve controle (Creemers, 2018). Van deze transparantie is op het moment van schrijven nog geen sprake. De spelregels van het SKS zijn (nog) niet bekend. Ook van de huidige prototypes is het onbekend hoe zij precies werken en waar precies punten voor worden toegekend (Creemers, 2018). Zowel binnen lokale politiek als binnen de Chinese academische kringen worden verzoeken om onderzoek te doen naar het SKS, of lokale prototypes hiervan, afgewezen (Vervaeke, 2018). Het gebrek aan transparantie van de regels en normen van het SKS zou kunnen betekenen dat het SKS niet wordt gebruikt als hulpmiddel voor normatieve controle. Het doel van SKS is in

dit geval dan niet het aanleren van betrouwbaar gedrag en het herstellen van vertrouwen, maar iets anders.

Om meer uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van het SKS, is het belangrijk om verder te onderzoeken wat voor soort *token economy* het SKS is. Bij de eerder beschreven *token economy* is er sprake bekrachtigers, omdat ‘goed’ gedrag wordt beloond met extra *tokens*. Bij het SKS is er echter naast bekrachtigen ook sprake van straffen. Dit is een vorm van *token economy* in combinatie met een *response cost token economy*. Een *response cost token economy* heeft hetzelfde principe als een *token economy*, alleen worden er geen *tokens* toegekend bij ‘goed’ gedrag, maar *tokens* afgenomen bij ‘slecht’ gedrag. Onderzoeken naar de combinatie van een *token economy* en een *response cost token economy*, zoals het geval is bij het SKS zijn schaars. De kwantiteit van artikelen die een *token economy* onderzoeken is drastisch afgenomen. De meeste artikelen dateren van voor 1990 (Doll et al. 2013). Daarnaast zijn alle onderzoeken over (types) *token economies* gericht op kleine groepen, zoals een schoolklas. Dat maakt dat een generalisatie vanuit deze artikelen naar het SKS, niet geheel mogelijk.

Implementatie van *token economies* in kleine groepen lijkt effectief te werken. Het is echter niet een interventie die veel wordt toegepast. Dit heeft met name te maken met de tijd die geïnvesteerd moet worden in het beoordelen van gedrag en met het feit dat *token economies* niet altijd geaccepteerd worden. In kleine groepen kost veel tijd voor de managers om gedrag van actoren te beoordelen en vervolgens *tokens* toe te kennen of weg te nemen. De aanvaardbaarheid van een *token economy* heeft met name te maken met de bekrachtigers/straffen die aan de *tokens* gekoppeld zijn. Het muilkorven van een zeer spraakzame leerling zou effectief zijn om deze stil te krijgen, maar deze straf is niet aanvaardbaar. (Boone Von Brock & Elliot, 1987). Dit kan mogelijk ook een probleem opleveren voor het SKS. De bekrachtigers/straffen die aan de sociale kredietscore zijn gekoppeld zijn misschien wel effectief, maar worden misschien niet aanvaard door de Chinese bevolking. Het is daarom essentieel dat er onderzoek onder de Chinese bevolking wordt gedaan naar wat voor bekrachtigers/straffen zij acceptabel vinden. Daarnaast zou er onderzoek worden gedaan naar het type *token economy* wat het SKS is en diens grootte, zowel in de hoeveelheid actoren die het omvat als de grote verscheidenheid van gedrag die het SKS analyseert.

DE NEUROBIOLOGIE VAN BEKRACHTIGEN EN STRAFFEN

Onderzoeken met *token economies* bieden dus geen uitsluitsel over de effectiviteit van het SKS. Wellicht is het een optie om het SKS niet vanuit het behaviorisme te onderzoeken. Voor een behaviorist is het brein immers een soort *black box* waar een bepaald soort gedrag uitkomt als er bepaalde stimuli ingestopt worden. Binnen de neurowetenschappen is er veel onderzoek gedaan naar beloningssystemen. De brug van het behaviorisme naar neurowetenschappen werd in 1954 door Olds & Milner geslagen. Deze onderzoekers deden een experiment met ratten in een *Skinner box*, waarbij door het indrukken van een hendel zou leiden tot schokken bij elektrodes in het brein van de ratten (Olds & Milner, 1954). Ratten bleken de hendel, wanneer de elektrodes in bepaalde gebieden van de hersenen van de ratten zaten juist vaker in te drukken. Volgens Olds & Milner was dit mogelijk bewijs dat er structuren zijn in het brein voor het ervaren van genoeg. Zij noemden deze structuren *reinforcing structures*, ofwel bekrachtigende structuren.

Inmiddels is de wetenschap verder en is het duidelijk geworden dat bekrachtiging en straffen in het brein complex is. Het beloningscircuit van het brein is een complex neurale netwerk, dat ten grondslag ligt aan het vermogen om mogelijke resultaten van verschillende keuzes goed te kunnen beoordelen (Haber, 2017). Om zo dicht mogelijk bij het thema van het SKS te blijven, zullen niet alle onderdelen van een beloningscircuit worden behandeld. Het belangrijkste voor het SKS is, hoe mensen inschatten wat het gevolg van een keuze is, of mensen weten wanneer zij beloond/gestraft worden en wat de waarde is van een beloning/straf. Daarom zal in dit hoofdstuk met name de functie van de orbitofrontale cortex (OFC) en de cortex cingularis anterior (ACC) worden behandeld.

Met *neuroimaging*-onderzoeken is inmiddels duidelijk geworden dat de beloningswaarde, verwachte beloningswaarde en zelfs subjectieve bekrachtigers, zoals lekker vinden van voedsel, gerepresenteerd worden in de OFC (Kringelbach, 2005). Het SKS gaat echter niet uit van primaire bekrachtigers, maar van secundaire bekrachtigers. Het blijkt echter dat de OFC mogelijk ook geactiveerd wordt bij financiële bekrachtigers. O'Doherty et al. ontdekten met een fMRI onderzoek dat de OFC actief is bij financiële bekrachtigers en straffen (2001). De OFC van participanten werd hier met een fMRI bekeken, terwijl ze een taak deden. In deze taak werd een correcte stimulus gekoppeld aan financiële bekrachtiger en een incorrecte stimulus aan een financiële straf. Volgens de fMRI resultaten werd de laterale OFC geactiveerd

als de participant een financiële straf kreeg en de mediale OFC geactiveerd bij een financiële bekrachtiging. De grootte van activatie leek ook te correleren met de hoogte van de som geld, zowel als dit een bekrachtiging was en als een straf.

Een belangrijke 'partner' die samen met de OFC zorgt dat er beslissingen worden genomen en acties gekozen worden, is de cortex cingularis anterior (ACC). De functie van de ACC verschilt echter wel met de OFC. Met de ACC wordt namelijk ingeschat of een actie een beloning of straf zou kunnen uitlokken. In de ACC is de representatie van een beloning nauw verbonden met een actie of een representatie van een taak. Dit betekent dat de ACC bemiddelt in de relatie van de resulterende bekrachtiger van de vorige actie, en de volgende actiekeuze. Tegelijkertijd speelt het ACC een aanvullende rol bij verkennen van potentiële bekrachtigers in toekomstige situaties. De ACC is ook belangrijk wanneer rekening moet worden gehouden met kosten die inherent zijn aan een actie, zoals inspanning. (Rushworth et al., 2007).

LEREN VERTROUWEN

Bij het beslissen of een persoon betrouwbaar is, zijn verschillende componenten van belang. Wanneer informatie over het gedrag en geschiedenis van een interactiepartner onbekend is, zal er eerst visuele informatie gebruikt worden om te beoordelen of de partner betrouwbaar is. Een belangrijke component is hierin is de evaluatie van het gezicht van de partner. Het gaat hierbij niet alleen om het feit dat aantrekkelijke gezichten vaker als betrouwbaar worden gezien, maar ook of het gezicht van de partner op de actor lijkt (Bascandziev & Harris, 2014; DeBruine, 2005). Gezichten die meer op het gezicht van de actor lijken, zullen als meer betrouwbaar worden beschouwd, terwijl deze wel werden beoordeeld als minder aantrekkelijk. Rusteloosheid in oogbewegingen en lichaamsbewegingen wordt ook gezien als minder betrouwbaar, omdat mensen dan nerveus lijken (Purves et al., 2008).

Om vertrouwen op een andere manier te meten dan het schalen van betrouwbaarheid van (onderdelen van het) gezicht en het lichaam, hebben Berg et al. in 1995 de zogeheten *Trust game* ontworpen. Het gebruik van een *Trust game* is standaard geworden bij laboratoriumexperimenten waarbij het vertrouwen wordt gemeten. De *Trust Game* is een vertrouwensspel. Er werken twee spelers, een investeerder en een vertrouweling, nonverbaal samen door geld in twee stappen naar elkaar te sturen. Meestal hebben beide spelers een hoeveelheid geld waarmee ze het spel starten. De investeerder beslist eerst hoeveel geld (de

investering) er naar de vertrouweling gestuurd moet worden. Deze investering wordt vermenigvuldigd met een productiviteitsfactor (meestal 3), die het collectieve voordeel van samenwerken vertegenwoordigt. De vermenigvuldigde investering wordt toegevoegd aan het saldo van de vertrouweling. Dan beslist de vertrouweling hoeveel van het geld (*back-transfer*) terug gekeerd moet worden naar de investeerder. Vanuit een egoïstisch winstmaximaliserend perspectief heeft de vertrouweling geen prikkel om geld terug te sturen naar de investeerder in het spel. Een egoïstische, rationele investeerder moet daarom een *back-transfer* van nul euro verwachten. Om die reden is het rationeel om in het begin niets / te investeren. Veel mensen zullen echter in de rol van vertrouweling geld terugsturen vanwege schuldgevoelens, morele plicht, het persoonlijke verlangen om gelijkmatig geld te delen of andere redenen (de onderliggende verklaringen worden nog steeds besproken). In de meeste experimentele populaties sturen veel investeerders inderdaad geld naar de vertrouweling. Vertrouwelingswisselen doorgaans tot op zekere hoogte af door substantiële *back-transfers* te verzenden. De hoogte van een *back-transfer* is een maat voor betrouwbaarheid en de hoeveelheid investering is een maat voor vertrouwen.

Het meten van vertrouwen met behulp van een *Trust game* wordt veel gedaan om te onderzoeken welke factoren vertrouwen beïnvloeden. Zowel het gedrag van de investeerder als de vertrouweling wordt hier onderzocht. Voorbeelden van factoren die (mogelijk) vertrouwen beïnvloeden zijn: sekseverschillen, culturele verschillen, aantrekkelijkheid van het gelaat, familiariteit van het gelaat, informatie over de competentie van de partner en informatie over de integriteit van de partner (Croson & Buchan, 1999; Johnson & Mislin, 2011; DeBruine, 2005; Delgado et al., 2005).

In het onderzoek van Delgado et al. was er sprake van een *Trust game* met een hypothetische partner (2005). De partner (vertrouweling) werd omschreven als moreel goed, slecht of neutraal. Daarnaast werd er verteld dat deze vertrouweling niet altijd naar zijn omschrijving zou gedragen. Deelnemers (investeerders) waren meer geneigd om risicovolle keuzes te maken al ze met een moreel goede partner zouden spelen. Daarnaast wordt de suggestie gewekt dat eerdere sociale en morele percepties de afhankelijkheid van feedbackmechanismen in het neurale circuit van *trial-and-error* beloningsleren kunnen verminderen. Volgens de fMRI data werd de caudate nucleus (onderdeel van het striatum en wordt geassocieerd met het verwerken van positieve en negatieve feedback) geactiveerd bij een moreel neutrale partner. Dit betekent dat de caudate nucleus differentieerde tussen positieve en negatieve feedback van de partner.

Dit effect werd zwak gevonden voor een moreel slechte partner en niet voor een moreel goede partner. Het lijkt hierdoor dat een geschiedenis van moreel gedrag van de partner zwaarder weegt, dan de ervaring die de investeerder met deze partner heeft tijdens het spelen van meerdere rondes van de *Trust game*. Daardoor wordt de caudate nucleus niet geactiveerd, of weinig, omdat de geschiedenis van moreel gedrag de behoefte aan het differentiëren tussen goede en slechte feedback overstemd.

Het onderzoek van Delgado et al. kan een implicatie suggereren voor het SKS. De score die het SKS toekent aan een persoon, kan ervoor zorgen dat deze persoon als zeer betrouwbaar wordt gezien. Als deze score is behaald door manipulatie, is het mogelijk dat de interactie de persoon erg risicovol is. De persoon met de gemanipuleerde score wordt als erg betrouwbaar gezien, dus wordt er in werkelijkheid vanuit gegaan dat zij 'eerlijk' zullen coöpereren. Zelfs bij herhalende slechte ervaringen met die persoon, zal de sociale kredietscore voor een hoger ingeschatte betrouwbaarheid zorgen. Nu is het onbekend of het SKS op een manier te manipuleren valt, maar het betekent wel dat het belangrijk is dat alle indicatoren van betrouwbaar gemeten worden. Anders is er ruimte om het oude, onbetrouwbare gedrag te blijven uitvoeren, ook omdat er geen feedback op dat gedrag wordt gegeven.

CONCLUSIE

In theorie zou het SKS effectief kunnen zijn om vertrouwen onder de bevolking te herstellen. Secundaire bekrachtigers en straffen zijn een effectief middel om gedrag te sturen. Wat mogelijk voor problemen gaat zorgen, is dat het SKS een heel groot systeem is. Er zijn veel factoren die onder betrouwbaar gedrag kunnen vallen. Het gevaar is dat deze niet allemaal zullen bijdragen aan de sociale kredietscore, waardoor het mogelijk is om buiten het SKS om onbetrouwbaar gedrag te vertonen. Daarnaast wordt deze vorm van gedragssturing niet altijd aanvaard. Het is daarom zaak dat de bekrachtigers en straffen die aan de sociale kredietscore zijn gekoppeld geaccepteerd worden door de Chinese bevolking. Daarnaast moeten de actoren van het SKS weten wat de regels van het SKS zijn, zodat ze weten wat de norm is waarnaar gestreefd moet worden. Het gebrek aan transparantie van de regels en normen van het SKS zou kunnen betekenen dat het SKS niet wordt gebruikt als hulpmiddel voor normatieve controle.

Een ander mogelijk probleem is dat het SKS vereist dat personen een goed ontwikkeld beloningscircuit hebben. Actoren van het SKS moeten de waarde van een bekrachtiger/straf

goed kunnen inschatten en weten wanneer dit van toepassing is. Dit kan bij actoren met een laesie in een structuur van het beloningscircuit een probleem vormen, net zoals voor actoren waarbij het beloningscircuit nog niet volledig is ontwikkeld.

Het gebruik van een score om in te schatten of het te risicovol is om een coöperatie met een ander aan te gaan zou ook goed kunnen werken. Dit is echter alleen van toepassing als betrouwbaarheid goed door het SKS wordt gemeten. Anders zou het juist averechts kunnen werken. In dat geval kan iemands vertrouwen worden beschaamd als de partner een goede score heeft. Uiteindelijk zullen mensen dan mogelijk gaan leren dat ook mensen met een hoge score onbetrouwbaar kunnen zijn, waardoor de score waardeloos zal worden.

REFERENTIES

- Bascandzhev, I., & Harris, P. L. (2014). In beauty we trust: Children prefer information from more attractive informants. *British Journal of Developmental Psychology*, *32*(1), 94-99.
- Berg, J., Dickhaut, J., & McCabe, K. (1995). Trust, reciprocity, and social history. *Games and economic behavior*, *10*(1), 122-142.
- Boone Von Brock, M. & Elliott, S. N. (1987). Influence of treatment effectiveness information on the acceptability of classroom interventions. *Journal of School Psychology*, *25*(2), 131-144.
- Chang, L. J., Doll, B. B., van't Wout, M., Frank, M. J., & Sanfey, A. G. (2010). Seeing is believing: Trustworthiness as a dynamic belief. *Cognitive psychology*, *61*(2), 87-105.
- Creemers, R. (2018). China's Social Credit System: An Evolving Practice of Control. Available at SSRN 3175792.
- Crosan, R., & Buchan, N. (1999). Gender and culture: International experimental evidence from trust games. *American Economic Review*, *89*(2), 386-391.
- DeBruine, L. M. (2005). Trustworthy but not lust-worthy: Context-specific effects of facial resemblance. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, *272*(1566), 919-922.
- Delgado, M. R., Frank, R. H., & Phelps, E. A. (2005). Perceptions of moral character modulate the neural systems of reward during the trust game. *Nature neuroscience*, *8*(11), 1611.
- Haber, S. N. (2017). Anatomy and connectivity of the reward circuit. In *Decision Neuroscience* (pp. 3-19). Academic Press.
- Johnson, N. D., & Mislin, A. A. (2011). Trust games: A meta-analysis. *Journal of Economic Psychology*, *32*(5), 865-889.
- Kringelbach, M. L. (2005). The human orbitofrontal cortex: linking reward to hedonic experience. *Nature Reviews Neuroscience*, *6*(9), 691.
- Krueger, F., & Meyer-Lindenberg, A. (2018). Toward a model of interpersonal trust drawn from neuroscience, psychology, and economics. *Trends in neurosciences*.
- O'Doherty, J., Kringelbach, M. L., Rolls, E. T., Hornak, J., & Andrews, C. (2001). Abstract reward and punishment representations in the human orbitofrontal cortex. *Nature neuroscience*, *4*(1), 95.
- Olds, J., & Milner, P. (1954). Positive reinforcement produced by electrical stimulation of

septal area and other regions of rat brain. *Journal of comparative and physiological psychology*, 47(6), 419.

Purves, D., Cabeza, R., Huettel, S. A., LaBar, K. S., Platt, M. L., Woldorff, M. G., & Brannon, E. M. (2008). *Cognitive neuroscience*. Sunderland: Sinauer Associates, Inc.

Rushworth, M. F., Behrens, T. E. J., Rudebeck, P. H., & Walton, M. E. (2007). Contrasting roles for cingulate and orbitofrontal cortex in decisions and social behaviour. *Trends in cognitive sciences*, 11(4), 168-176.

Schipper, M., & Petermann, F. (2011). Trust—a Subject for Social Neuroscience? *Zeitschrift für Neuropsychologie*, 22(4), 245-255.

Simpson, E. H., & Balsam, P. D. (2016). The Behavioral Neuroscience of Motivation: An Overview of Concepts, Measures, and Translational Applications. *Current topics in behavioral neurosciences*, 27, 1-12.

Simpson, J. A. (2007). Psychological foundations of trust. *Current directions in psychological science*, 16(5), 264-268.

HOOFDSTUK 5: OVER DE MORELE VERANTWOORDING VAN CHINA'S SOCIAAL KREDIETSYSTEEM

ETHIEK – RIK COUWENBERGH

INLEIDING

In 2020 verwacht de Chinese overheid een start te maken met de landelijke invoering van het sociaal kredietsysteem in de vorm van een tokensysteem. Een token is een digitaal krediet in de vorm van een score verkregen op basis van belonen en straffen. Bij sociaal gewenst gedrag wordt de score door middel van een positieve evaluatie in punten verhoogd, bij afkeurend gedrag worden punten in mindering gebracht. Het sociale aspect van dit ‘krediet’ zit hem in de onderlinge beoordeling van sociaal gewenst gedrag tussen burgers. Aan de hand van deze score kunnen burgers een voorspelling maken over toekomstige samenwerking. Ook zijn op basis van de persoonlijke reputatie-score grote sociaaleconomische voordelen te behalen, zoals een korting op de hypotheek of het makkelijker afsluiten van een lening. Daar tegenover staat dat een lage score resulteert in uitsluiting van openbare diensten zoals het openbaar vervoer of overheidsgebouwen. Ook kan andere geadviseerd worden geen zaken meer met je te doen. De officiële doelstelling die van de Chinese overheid uitgaat is het herwinnen van vertrouwen in elkaar, de markt en in de overheid:

“...its inherent requirements are establish-ing the idea of a sincerity culture, and promoting honesty and traditional virtues, it uses encouragement for trustworthiness and constraints against untrustworthiness as incentive mechanisms, and its objective is raising the sincerity consciousness and credit levels of the entire society.²²”

De afgelopen decennia kampte de Chinese overheid als gevolg van aanhoudende diefstal van intellectueel eigendom met een vertrouwenscrisis²³. Met de invoering van het SKS probeert de Chinese overheid haar integriteit te bevestigen. Door burgers elkaar te laten beoordelen willen ze een nieuw fundament te creëren waarmee voorspellingen over succesvolle samenwerking

---

²² China State Council, Planning Outline for the Construction of a Social Credit System, 2014. <https://chinacopyrightandmedia.wordpress.com/2014/06/14/planning-outline-for-the-> (geraadpleegd op Oktober 8, 2019).

²³ Rogier Creemers, China's Social Credit System: An Evolving Practice of Control, SSRN. Mei 2018. <https://ssrn.com/abstract=3175792> (geraadpleegd op november 9, 2019).

mogelijk zijn. Kenneth Arrow, een gelauwerd econoom, ziet dergelijke morele afspraken en ethische codes als een logisch sociaal-maatschappelijk gevolg van markt-falen:

“... to conclude by calling attention to a less visible form of social action: norms of social behavior, including ethical and moral codes. I suggest as one possible interpretation that they are reactions of society to compensate for market failures. It is useful for individuals to have some trust in each other's word. In the absence of trust it would become very costly to arrange for alternative sanctions and guarantees, and many opportunities for mutually beneficial cooperation would have to be, foregone²⁴”

Een veranderende wet of regelgeving zijn voorbeelden van zo'n voorschrijvende code die vaak als reactie op maatschappelijke problemen tot stand komen. Ze vertellen je wat te doen. Hoewel er bij invoering van het SKS vanuit de Chinese overheid vooralsnog geen andere expliciete voorschrijvend moraal wordt gecommuniceerd dan het promoten van vertrouwen, neem ik stelling dat vanuit het sociaal kredietsysteem evengoed een tweede voorschrijvend moraal uitgaat. Namelijk het vooronderstelde respect voor het systeem als hoogste persoonlijke morele motivatie zelve. In wat komt zal ik beargumenteren dat de vorm van het SKS op zichzelf voldoende is om dit voorschrijvende moraal te initiëren, wat zichtbaar wordt als we het SKS middels toetsing met ethische concepten aan onze filosofische intuïtie onderwerpen. Dan zal ik onderbouwen waarom dit voorschrijvende moraal ook noodzakelijk is voor de theoretische verantwoording ervan. Pas als we weten wat de theoretische verantwoording van het SKS inhoudt, kunnen we ook toetsen of zij kan standhouden in het licht van de verwachte praktische uitwerking. In mijn analyse van die vraag zal ik aan de hand van een consequentialistische methode onderzoeken in hoeverre morele gedragsveranderingen die het SKS initieert de theoretische verantwoording ervan niet ondermijnen.

---

²⁴ Kenneth Arrow, “The organization of economic activity: issues pertinent to the choice of market versus nonmarket allocation,” *the PPB system*, nr. 1 (1969): 59-73.

META-ETHISCHE VERANTWOORDING VAN DIT ONDERZOEK

In China baseren mensen hun waarde en plichten van oudsher op de Confuciaanse deugdethiek. Deugdethiek houdt in dat een persoon niet alleen goed handelt, maar dat met de handeling ook het juiste gevoel gepaard gaat²⁵. Het be vraagt wat het inhoudt om een moreel goed karakter te hebben. Toch kan het zijn dat de invulling van deze deugden afwijkt met hoe mensen hierover dachten in een andere tijd. Door het tot stand komen van morele afspraken als een maatschappelijke reactie op markt-falen te definiëren raakt Kenneth Arrows waarneming aan een gevoelig concept binnen de ethiek. Dit is het moreel-relativistische idee dat stelt dat universele morele waarheidsclaims niet mogelijk zijn, omdat de verantwoording van morele uitspraken relatief zijn aan tradities en gebruiken op een plaats en tijd in de geschiedenis²⁶. Een strikte vorm van het moreel-relativisme is het cultureel-cognitief relativisme. Deze school binnen de filosofie stelt dat een vreemde cultuur nooit helemaal begrepen kan worden. Omdat het niet mogelijk is in te voelen hoe het is onderdeel te zijn van een vreemde cultuur. De constellatie individu/gemeenschap is voor niet-Chinezen misschien wel het beste voorbeeld van een dergelijk perikel. In het westen wordt zelfontplooiing zoals morele scholing gezien als een manier om het beste uit jezelf te halen. In China staat bij het nemen van morele afwegingen het belang van de gemeenschap voorop. Een vooronderstelt respect voor (alle) ouderen is hier het toonbeeld van. Dit collectieve denken over moraal helpt het handelen en de interactie van de mensen in de Chinese maatschappij te duiden. Een ethische analyse van het SKS zonder deze Confuciaanse deugd-ethiek in rekenschap te brengen lijkt daarom niet mogelijk. Toch zijn er ethische vragen denkbaar die nog vooraf gaan aan de vraag of een morele analyse van een vreemde cultuur überhaupt mogelijk is. Theoretische tegenstrijdigheden of inconsequente gevolgen bijkomende de praktische uitvoering van een dergelijk systeem zoals het SKS kunnen namelijk de ethische verantwoording ervan ondermijnen. Een meta-ethisch perspectief kan bijdragen bij het aantonen of ophelderen van deze filosofische conflicten.

---

²⁵ Aristoteles, ‘‘nicomachean Ethics,’’ in Aristotle's "nicomachean Ethics", door Otfried Hoffe, Leiden: Brill, 2010.

²⁶ Chris Gowans, Moral Relativism, <http://plato.stanford.edu/archives/sum2019/entries/moral-relativism/> (geraadpleegd op november 10, 2019).

DE THEORETISCHE VERANTWOORDING VAN HET SOCIAAL KREDIETSYSTEEM

De meta-ethiek is een pijler binnen de ethiek die onderzoek doet naar de status van morele claims. Het be vraagt wat we eigenlijk doen als we een morele uitspraak doen, en of deze uitspraken aan universele waarheden zijn te ontle lenen. Daarmee is ze uitermate geschikt om te gebruiken bij het opsporen en ophelderen van morele conflicten. Een voorbeeld van zo'n moreel conflict doet zich voor wanneer we kijken naar de implementatie van geavanceerde surveillance-technieken die worden ingezet ter sociale controle in het sociaal kredietsysteem. De plaatsing van deze CCTV-camera's met gezichts- en nummerbord herkenning worden met transparantie als excuus gerechtvaardigd aan de burger²⁷. De informatie verkregen door middel van die camera's dienen als bewijslast in juridische processen²⁸. Daarmee probeert de Chinese overheid haar eigen integriteit te bevestigen²⁹. De toepassing van deze geavanceerde technieken in combinatie met het uitblijven van voldoende constitutionele waarborgen toont echter een moreel conflict. Morele evaluatie op basis van deze surveillance-technieken lijkt namelijk aan een dominant concept binnen de ethiek voorbij te gaan: die van de relatie tussen morele motivatie en een handeling. Om de autonomie van het individu te respecteren is het noodzakelijk de motivatie of intentie van een handeling op zijn minst voor rekenschap open te houden. Dit gaat vooraf aan de vraag of deze intentie als goed of slecht te categoriseren is. Of de vraag of het hebben van een vrije wil je ook onder morele verplichting stelt³⁰. We kunnen de motivatie simpelweg niet wegdenken. Omdat nu eenmaal redelijk is vast te stellen dat het de mens gegeven is een wil te hebben die het handelen bepaalt³¹. Het is daarom filosofisch noodzakelijk de motivatie van een handeling op zijn minst voor rekenschap open te houden, om te bepalen wat een goede motivatie in specifieke gevallen überhaupt inhoudt. Het feit dat iemand door rood loopt kan namelijk een gevolg zijn van het gegeven dat deze persoon snel

---

²⁷ Alison XU, Chinese judicial justice on the cloud: a future call or a Pandora's box? An analysis of the 'intelligent court system' of China, *Information & Communications Technology Law* 26, nr. 1 (2017): 59-71.

²⁸ Ibid.

²⁹ Dingxin Zhao, 'The mandate of heaven and performance legitimation in historical and contemporary China', *American Behavioral Scientist*, 2009: 416-433.

³⁰ Tot deze conclusie komt Immanuel Kant in *Fundering voor de metafysica van de zeden*.

³¹ Immanuel Kant, 'Fundering voor de metafysica van de zeden,' in *Grote Klassieken*, Editor: Thomas Mertens. Amsterdam: Boom, 2008.

thuis wil zijn óf in haast was om een ander mens in nood te helpen óf om het even welke andere reden. Omdat met dit cognitieve proces in context van een overtreding met gebruik van geautomatiseerde CCTV camera's geen rekenschap kan worden gehouden, lijkt een correcte morele evaluatie alleen mogelijk binnen een rechtsgang op basis van verhoor en toetsing. Maar van een dergelijk recht is voor de burger in China helemaal geen sprake. China kent geen verdeling van de machten zoals wij in Nederland hebben³². De rechtsprekende macht in China is geen autonoom opererend lichaam. Het staat onder constante politieke beïnvloeding³³. Bovendien zijn mensenrechten niet per wet vastgelegd, en hebben ze daarom geen juridische waarde³⁴.

Om het sociaal kredietsysteem toch meta-ethisch te kunnen verantwoorden is het daarom nodig te kunnen begrijpen dat een morele overtuiging op zichzelf motiverend kan zijn. Binnen een cultuur waar het belang van de gemeenschap voorop staat is het heel goed denkbaar dat een dergelijke motivatie op basis van respect voor het SKS intrinsiek motiverend kan zijn. Is het namelijk niet aannemelijk, wanneer je iemand aanspreekt met de vraag waarom hij voor een rood stoplicht wacht, hij niet zou zeggen; 'Omdat hetgeen mij motiveert'. Veel waarschijnlijker is het antwoord; 'Omdat hetgeen het juiste is om te doen'. Het is zelfs, in het ergste geval, en op die manier gedacht, een theoretische verantwoording voor een negatieve morele evaluatie van de persoon die door rood liep om een ander mens in nood te helpen. De enige denkbare morele verantwoording van het SKS is dat de burger een dergelijk vooronderstelt respect voor het systeem zelf zou hebben. Dit is de voorschrijvende moraal die van het sociaal kredietsysteem uitgaat. Voor de theoretische verantwoording van het sociaal kredietsysteem is dit voorschrijvende moraal dus een vereiste. We hebben het nodig om de invoering van het SKS filosofisch te kunnen onderbouwen en begrijpen.

De voorschrijvende moraal van een vooronderstelt respect voor het systeem is goed verenigbaar met het Confuciaanse gedachtegoed. Deugdethiek stelt immers voorop dat een goede handeling ook met de juiste instelling gepaard gaat³⁵. Bovendien is het volgens de

---

³² Dingxin Zhao, 'The mandate of heaven...'

³³ Ibid.

³⁴ Pieke, Frank. „The Communist Party and social management in China.” *China Information* 26, nr. 1 (2012): 149-165.

³⁵ Aristoteles, 'Nicomachean Ethics'.

Confuciaanse deugdethiek een centrale rol van de overheid om moraliteit aan het volk te onderwijzen³⁶. Het sociaal kredietsysteem kan daarom gezien worden als een legitimatie van de staat. Om er achter te komen of de theoretische verantwoording van het sociaal kredietsysteem bij praktische toepassing ook standhoudt is het nodig te onderzoeken of morele gedragsveranderingen die het SKS initieert de theoretische verantwoording ervan niet ondermijnen. Daarbij hanteer ik een consequentialistische methode³⁷.

PROBLEMEN BIJ DE PRAKTISCHE TOEPASSING VAN HET SOCIAAL KREDIETSYSTEEM

Met invoering van het SKS valt op ten minste drie wijze een gedragsverandering aan een veranderende opvatting in moraal te ontleen. (1) De angst voor een slechte reputatie-score zorgt voor een degeneratie van de kwaliteit van de motivatie. (2) Een eenzijdige ontwikkeling van het denken over moraal maakt relaties oppervlakkiger. (3) Het blindstaren op een goede reputatie bij andere heeft een negatief effect op leermechanisme welke nodig zijn bij het maken van redelijke toekomstbeslissingen. Middels deze gedragsveranderingen kunnen we gaan onderzoeken of de theoretische verantwoording van het SKS kan standhouden in het licht van de praktische toepassing ervan.

Een motivatie hebben is de wil die het handelen bepaald³⁸. (1) De inherente ongelijkheid van reputaties binnen het SKS kan een degeneratie van de kwaliteit van de persoonlijke motivatie tot gevolg hebben, wat resulteert in een negatieve ontwikkeling van het zelfbegrip. Bijvoorbeeld door een ontkenning van de eigen rationele beslissingen (*logos*)³⁹. Zo kan iemand zijn persoonlijke mening ontkennen door iemand ten onrechte van positieve feedback te voorzien, uit angst om negatieve feedback zelf te krijgen. Dergelijke angsten zijn heel aannemelijk in een gemeenschap waar een lage reputatie-score de levenskwaliteit bedreigt.

---

³⁶ Dingxin Zhao, ‘‘The mandate of heaven...’’.

³⁷ Of een handeling juist is of niet hangt bij een consequentialistische methode samen met de uitkomst van een handeling.

³⁸ Immanuel Kant, ‘‘Fundering voor de metafysica van de zeden’’.

³⁹ Volgens de klassieke filosofische school betekent *logos* ‘‘het vermogen van de menselijke rede’’. Zie hoofdstuk ‘‘Natural Goodness’’.

Deze evaluatie gebeurt dan op basis van de verkeerde motivatie. Omdat de eigenlijke wil niet samenvalt met de juiste handeling. Als we aannemen dat de mens zichzelf definieert door middel van reflectie over zijn eigen handelen, kan een degeneratie van de kwaliteit van de motivatie op die manier een goede ontwikkeling van het zelfbegrip in de weg zitten. Het publieke aspect van de reputatie-score binnen het SKS heeft daarom een negatief effect op de goede ontwikkeling van het zelfbegrip. Omdat zij verwordt tot en streven van psychologische doelen buiten zichzelf. Namelijk de reputatie. En niet tot stand komt door aan oprechte gevoelens van het zelf gehoor te geven. (2) Daarbij wordt deze psychologische repressie nog eens versterkt door een eenzijdige ontwikkeling van het denken over moraliteit. Door onderlinge subjectvorming worden publieke deugden zoals betrouwbaarheid, vrijgevigheid en aardigheid gemaximaliseerd ten koste van (semi-) persoonlijke deugden als sterke wil, wijsheid, tevredenheid en eerlijkheid. Aan elk contact gaat immers de vraag om dienstbaarheid aan het SKS vooraf. Een vraag die door middel van het uitdragen van alleen publieke deugden kan worden beantwoord. Als gevolg hiervan worden relaties oppervlakkiger. Gedragsverandering (1) en (2) kunnen worden verenigd in het psychologische concept van *Ego-depletion*. Psychologische experimenten hebben aangetoond dat een constante repressie van emoties kan leiden tot een verzwakking van de zelfbeheersing-mechanismes⁴⁰. Hiervoor is aangetoond dat inspanningen van deze mechanisme de glucosevoorraad benodigde voor een goede werking van de prefrontale cortex kan uitputten⁴¹. Bijvoorbeeld als je probeert te stoppen met roken. De inspanningen die nodig zijn om van deze vervelende verslaving af te komen doen een constante aanspraak op waardevolle psychologische energie. *Ego-depletion* is een vermindering van de capaciteit van deze zelfregulerende cognitieve processen als gevolg van een tijdelijk ‘‘op’’ raken van de glucosevoorraad. Eenmaal op dat punt aangekomen is er nog maar een beetje nodig om een terugval op je oude gewoonte in gang te zetten, zoals het oppakken van die vervelende verslaving. Het concept van *Ego-depletion* kijkt naar zelfbeheersingsmechanisme als ware het een spier die getraind kan worden, en daarom in

---

⁴⁰ R. F. Baumeister, E. Bratslavsky, M. Muraven, D. M. Tice, ‘‘Ego Depletion: Is the Active Self a Limited Resource?’’ *Journal of Personality and Social Psychology*, nr. 74 (1988): 1252-265.

⁴¹ Proefpersonen in het onderzoek waren als gevolg van het onderdrukken van hun lachen bij het kijken van een comedy na afloop minder goed in staat in het oplossen van een puzzel; ze gaven eerder op dan de controlegroep.

kracht kan toe- en afnemen⁴². De meeste beslissingen zijn echter onbewuste automatische processen⁴³. Het is je daarom niet moeilijk voor te stellen dat de constante participerende vraag die uitgaat van het SKS een grote aanspraak maakt op de psychologische capaciteiten van de mensen. Mensen worden als gevolg van verplichte deelname aangezet constant over eigen keuzes en die van andere te reflecteren. De repressie van oprechte emoties als gevolg van angst voor een lage reputatiescore zal volgens het concept van *Ego-depletion* ten koste gaan van waardevolle psychologische energie. Dit kan een verzwakking van de zelfbeheersing-mechanisme tot gevolg hebben, hetgeen risicovoller gedrag impliceert. En de voorspelbaarheid-doelstelling van het SKS ondermijnt. Omdat een voorspelde uitkomst van gedrag op basis van redelijke verwachtingspatronen bij vermoeide personen niet meer vanzelfsprekend is. Al kan worden beargumenteerd dat zij op den duur mensen ook sterker maakt⁴⁴. Waar het psychologische gevoel van vertrouwen in elkaar en in de overheid met goede reputatie-scores lijkt toe te nemen, wordt het gedrag van mensen ook onvoorspelbaarder. Het verschil tussen het psychologische gevoel van vertrouwen met respectievelijk betrouwbaarheid als menselijke conditie zal verder besproken worden in het laatste hoofdstuk van dit onderzoek.

Hoewel onwenselijk, vormt het concept van *Ego-depletion* geen probleem voor de meta-ethische verantwoording van het SKS. Omdat het onderdrukken van de eigen emoties nog steeds een oprechte motivatie voor toewijding aan het systeem onderschrijft. De constante participerende vraag die van het SKS uitgaat kan echter ook resulteren in een collectieve psychologische weerstand voor een gerede morele evaluatie, waardoor een terugval op weinig energie kostende automatische cognitieve processen ook heel aannemelijk is. (3) Studies in beloningsmechanisme van de mens tonen aan dat een dergelijk ‘‘blindstaren’’ op een goede score bij andere precies die passieve uitwerking tot gevolg heeft. Leermechanisme die zorgdragen voor het maken van weloverwogen beslissingen worden verminderd actief bij het zien van een dergelijke goede score:

‘‘Studies of reward learning have implicated the striatum as part of a neural circuit that guides and adjusts future behaviour on the basis of reward feedback. [...] Participants made risky

---

⁴² R. F. Baumeister, ‘‘Ego-depletion: is the...’’.

⁴³ Bargh, J.A., ‘‘The automaticity of everyday life,’’ editor: R.S. Wyer, *Advances in social cognition* (Mahwah), nr. 10 (1997): 1-61.

⁴⁴ Zie hiervoor het laatste hoofdstuk van dit onderzoek, Natural Goodness.

choices about whether to trust hypothetical trading partners after having read vivid descriptions of life events indicating praiseworthy, neutral or suspect moral character. *Despite equivalent reinforcement rates for all partners, participants were persistently more likely to make risky choices with the 'good' partner.* As expected from previous studies, activation of the caudate nucleus differentiated between positive and negative feedback, but only for the 'neutral' partner. *Notably, it did not do so for the 'good' partner and did so only weakly for the 'bad' partner, suggesting that prior social and moral perceptions can diminish reliance on feedback mechanisms in the neural circuitry of trial-and-error reward learning.*⁴⁵'' (mijn cursivering)

De verminderde activatie van deze leermechanisme veronderstellen het terugschakelen op automatische cognitieve processen. Hetgeen een passieve houding verraad:

''...we observed that participants were faster to share when playing with the good partner compared to the bad and neutral partners. Thus, biasing the participants according to the perceived moral characteristics of partners influenced decision-making overall.''⁴⁶

Meer algemeen kan het terugschakelen op deze automatische processen even goed een manifestatie zijn van het uitputtende effect van het concept van *Ego-depletion*. Al lijken deze automatische processen het concept van *Ego-depletion* niet te onderschrijven, ze spreekt het ook niet tegen. De onverschilligheid die nauw samenhangt met het overschakelen op deze automatische processen vormt echter wél een bedreiging voor de morele verantwoording van het SKS. Ze is in strijd met de manier waarop we het SKS meta-ethisch kunnen verantwoorden. Omdat een passieve houding de voorschrijvende moraal van een vooronderstelt respect voor het systeem ondermijnt. Bovendien holt het de Confuciaanse rechtvaardiging van de staat als moreel onderwijzer uit.

NATURAL GOODNESS

Het is tijd om terug te komen op de verschillende vormen van vertrouwen. Zoals hierboven besproken vormt onverschilligheid de grootste bedreiging voor de morele verantwoording van het SKS. Omdat het passieve gedrag bijhorende die onverschilligheid de voorschrijvende moraal van een vooronderstelt respect voor het SKS ondermijnt. Dit voorschrijvende moraal

---

⁴⁵ M. R. Delgado, R. H. Frank, E. A. Phelps, 'Perceptions of Moral Character Modulate the Neural Systems of Rewarding during the Trust Game,' *Nature Neuroscience*, nr. 8 (2005): 1611-8.

⁴⁶ Ibid.

hadden we nodig om de cognitieve autonomie van het individu bij de morele verantwoording van het SKS in rekenschap te brengen. Anders is een morele verantwoording theoretisch niet mogelijk. Omdat een passieve houding van de Chinese bevolking het vooronderstelde plichtsbef niet beantwoord, houdt de morele verantwoording van het SKS bij deze uitkomst geen stand. Tegelijkertijd is dit passieve gedrag een heel aannemelijk gevolg volgens recente studies in cognitieve neurobiologische psychologie. We hebben het concept van *betrouwbaarheid* nodig in een filosofische alles-of-niets-poging het SKS middels meta-ethische concepten te verdedigen.

Er zijn namelijk ethici die een morele verantwoording op basis van cognitieve autonomie en psychologische begrippen algeheel niet nodig achten. En van wie de theorie een nauw verband houdt met de doelstelling welke van de Chinese overheid uitgaat. Philippa Foot tracht in haar ethiek een dergelijk nieuw fundament te vinden voor het doen van morele oordelen als ethische waarheidsclaims op basis van natuurlijke feiten, en gebruikt daarvoor het concept van *Eudaimonia* van Aristoteles. *Eudaimonia* is het idee dat in alle natuurlijke objecten een potentie verborgen ligt om tot vervolmaking te komen. Het vervolmaken, of tot wasdom komen van die potentie die als van nature bijdragen aan de noodzakelijke groei van het object zijn per definitie goed. Philippa Foot stelt vast dat door middel van observatie en beschrijvingen van de natuurlijke wereld zowel feitelijke uitspraken alsmede normatieve uitspraken mogelijk zijn⁴⁷. Haar overtuiging is dat morele beschrijvingen op basis van dergelijke natuurlijke feiten ook goed mogelijk zijn bij toepassing op de mens, al erkent ze dat dit bij de mens een stuk complexer ligt dan bij andere natuurlijke fenomenen: "... therefore propositions to do with goodness or badness in human character and action are not to be understood in psychological terms...". Foots concepten kunnen begrepen worden met het idee dat er bepaalde noodzakelijkheden zijn voor de mens die hun noodzakelijkheid ontleen aan hun goede samenhang met de mens. Dit noemt ze de *Aristotalian Necessities*. In het nadenken over die vragen ontsluiten zich de normen welke nodig zijn om de mens als soort te laten floreren. En als gevolg daarvan ook de natuurlijke defecten. Zo valt aan dit noodzakelijk tot wasdom komen het natuurlijk goede te ontleen: een bloem in bloei, het groeien van een eik. In het logische vervolg daarvan ligt de opvatting verscholen dat hetgeen goed is wat succesvol tot het floreren

---

⁴⁷ Philippa Foot, "Natural Goodness," *Proquest Ebook Central*, 2001. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/uunl/detail.action?docID=728869> (geraadpleegd op 10 oktober, 2019).

van de mens bijdraagt. Wij mensen zijn als soort geëvolueerd door middel van samenwerking. Coöperatie is niet alleen evolutionair gezien van belang, het is ook de maatstaf waaraan we sociaal gewenst gedrag ontwikkelen:

“... people cooperate not only for self-interested reasons but also because they are genuinely concerned about the well-being of others, try to uphold social norms, and value behaving ethically for its own sake⁴⁸”.

Aangenomen dat betrouwbaarheid een noodzakelijke conditie is voor corporatie, kan worden vastgesteld dat *betrouwbaar zijn* een deugd is die het floreren van de mens ten goede komt. Met het invoeren van het sociaal kredietsysteem creëert de Chinese overheid condities om coöperatie tussen mensen en bedrijven op basis van vertrouwen in schaal te laten toenemen. Voor een veel grotere groep dan voorheen wordt het voor Chinese burgers mogelijk een voorspelling te maken over succesvolle samenwerking op basis van vertrouwen. Kan met het concept van *Natural Goodness* het probleem van onverschilligheid dan worden overkomen? Een nauwkeurige lezing van Foots theorie leert echter dat van een dergelijk causaal moreel verband geen sprake kan zijn. Dat betrouwbaarheid een *Natural Goodness* is die bijdraagt aan het floreren van de mensheid, maakt nog niet dat een systeem dat aanspraak maakt op die betrouwbaarheid dat automatisch ook is. Betrouwbaarheid is weliswaar noodzakelijk, maar niet voldoende. Om er in context van het SKS achter te komen wat de goede noodzakelijkheden voor de mens zijn, kunnen we onszelf beter de vraag stellen of de levensloop van de mens zo is dat we onszelf niet zonder een dergelijk systeem kunnen begrijpen. Het lijkt echter geenszins zo dat we het SKS op deze manier ook sterk kunnen verbinden met wat goed is voor de mens. Het negatieve effect van de morele evaluatie op de ontwikkeling van het zelfbegrip zit de groei van geestelijke potentie in de weg, en kan daarom niet begrepen worden als een conditie welke bijdraagt aan het menselijke floreren. Naast de goede samenwerking is dit zelfbegrip (*Logos*) een *Aristotalian Necessities*⁴⁹. Hetzelfde geldt voor de verminderde ontwikkeling van leermechanisme die nodig zijn voor het maken van redelijke toekomstbeslissingen⁵⁰. Het negatieve effect van *Ego-depletion* zou daarentegen verantwoord kunnen worden als training

---

⁴⁸ Samuel Bowel, Herbert Gintis, “Human Cooperation and Its Evolution,” In *A Cooperative Species: Human Reciprocity and Its Evolution*, 2011.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Zie “Problemen bij de praktische toepassing van het sociaal kredietsysteem”.

van de mentale weerbaarheid, en zo de geestelijke potentie van de mens ten goede komen. Dit is in lijn met de psychologische idee van zelfregulerende mechanisme als zijnde een spier die getraind kan worden. Al kan hetgeen ook resulteren in overbelasting bij een kleine minderheid, wat gezondheidsrisico's als overspannenheid tot gevolg heeft. De theorie van *Natural Goodness* zou daarom in combinatie met een *consequentialistisch handelingsutilisme* wellicht het SKS moreel kunnen verantwoorden. Om te bepalen of een handeling juist is of niet kijkt het *consequentialistisch handelingsutilisme* of de goede uitkomst in lijn is met *the Greatest Happiness Principle*: ‘‘...it is the greatest happiness of the greatest number that is the measure of right and wrong⁵¹’’. Voor een praktisch-ethische toepassing van de theorie van Foot lijkt echter eerst een alomvattend mensbeeld een vereiste. Hetgeen de integratie van het concept van *Natural Goodness* met het *consequentialistisch handelingsutilisme* bemoeilijkt. Dit biedt voedingsbodem voor nader onderzoek.

CONCLUSIE

Met invoering van het SKS valt op ten minste drie wijze een gedragsverandering aan een veranderende opvatting in moraal te ontleen. Met gebruik van filosofische alsmede psychologische concepten is vastgesteld dat (1) de degeneratie van de kwaliteit van de motivatie, alsmede (2) een eenzijdige ontwikkeling van het moraal geen bedreiging kan vormen voor de morele verantwoording van het SKS. Gedragsverandering (1) en (2) zijn verenigbaar in het psychologische concept *Ego-depletion*. *Ego-depletion* kan een verzwakking van de zelfbeheersing-mechanisme tot gevolg hebben, hetgeen risicovoller gedrag impliceert en de voorspelbaarheid-doelstelling van het SKS ondermijnt. Het concept van *Ego-depletion* vormt echter geen probleem voor de meta-ethische verantwoording van het SKS. Omdat het onderdrukken van de eigen emoties nog steeds een oprechte motivatie voor toewijding aan het systeem onderschrijft. De repressie van oprechte emoties kan wel een goede ontwikkeling van het zelfbegrip in de weg zitten, en maakt relaties oppervlakkiger. Het negatieve effect van *Ego-depletion* zou met het concept van *Natural Goodness* verantwoord kunnen worden als training van de mentale weerbaarheid, en zo de geestelijke potentie van de mens ten goede komen.

---

⁵¹ Bart Schultz, *The Happiness Philosophers: The Lives and Works of the Great Utilitarians*, New Jersey: Princeton University Press, 2017.

Echter voor een praktisch-ethische toepassing van de theorie van Foot lijkt een alomvattend mensbeeld een vereiste. Hetgeen de toepassing van het concept van *Natural Goodness* voor de morele verantwoording van het SKS bemoeilijkt.

(3) Studies in beloningsmechanisme van de mens tonen aan dat het kijken naar een goede reputatie een passieve gedragsuitwerking tot gevolg heeft. Leermechanisme die zorgdragen voor het maken van gerede (toekomst-) beslissingen worden bij het zien van een goede reputatie minder actief. De verminderde activatie van deze leermechanisme veronderstellen het terugschakelen op automatische cognitieve processen. Hetgeen een passieve houding verraad. Omdat een passieve houding van de Chinese bevolking het vooronderstelde plichtsbesef niet beantwoord, houdt de morele verantwoording van het SKS met de uitkomst van dit gedrag geen stand. De enige denkbare morele verantwoording van het SKS is namelijk dat de burger respect voor het systeem zelf heeft. Dit is de voorschrijvende moraal die van het sociaal kredietsysteem uitgaat. Voor de theoretische verantwoording van het sociaal kredietsysteem is dit voorschrijvende moraal een vereiste.

REFERENTIES

- Aristoteles. „nicomachean Ethics.” In *Aristotle's "nicomachean Ethics"*, door Otfried Hoffe. Leiden: Brill, 2010.
- Arrow, Kenneth. „The organization of economic activity: issues pertinent to the choice of market versus nonmarket allocation.” *The analysis and evaluation of public expenditure: the PPB system*, nr. 1 (1969): 59-73.
- Bargh, J.A. „The automaticity of everyday life.” Editor: R.S. Wyer. *Advances in social cognition* (Mahwah), nr. 10 (1997): 1-61.
- Council, State. *Planning Outline for the Construction of a Social Credit System*. 2014. <https://chinacopyrightandmedia.wordpress.com/2014/06/14/planning-outline-for-the-> (geopend Oktober 8, 2019).
- Creemers, Rogier. „China's Social Credit System: An Evolving Practice of Control.” *SSRN*. Mei 2018. <https://ssrn.com/abstract=3175792> (geopend november 9, 2019).
- Foot, Philippa. „Natural Goodness.” *Proquest Ebook Central*. 2001. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/uunl/detail.action?docID=728869> (geopend 10 4, 2019).
- Gowans, Chris. *Moral Relativism*. 2019. <http://plato.stanford.edu/archives/sum2019/entries/moral-relativism/> (geopend november 10, 2019).
- Kant, Immanuel. „Fundering voor de metafysica van de zeden.” In *Grote Klassieken*, door Thomas Mertens, Editor: Thomas Mertens. Amsterdam: Boom, 2008.
- M. R. Delgado, R. H. Frank, E. A. Phelps. „Perceptions of Moral Character Modulate the Neural Systems of Rewarding during the Trust Game.” *Nature Neuroscience*, nr. 8 (2005): 1611-8.
- Pieke, Frank. „The Communist Party and social management in China.” *China Information* 26, nr. 1 (2012): 149-165.
- R. F. Baumeister, E. Bratslavsky, M. Muraven, D. M. Tice. „Ego Depletion: Is the Active Self a Limited Resource?” *Journal of Personality and Social Psychology*, nr. 74 (1988): 1252-265.
- Samuel Bowel, Herbert Gintis. „Human Cooperation and Its Evolution.” In *A Cooperative Species: Human Reciprocity and Its Evolution*. 2011.
- Schultz, Bart. *The Happiness Philosophers : The Lives and Works of the Great Utilitarians*. New Jersey: Princeton University Press, 2017.

Xu, Alison. „Chinese judicial justice on the cloud: a future call or a Pandora’s box? An analysis of the ‘intelligent court system’ of China.” *Information & Communications Technology Law* 26, nr. 1 (2017): 59-71.

Zhoa, Dingxin. „The mandate of heaven and performance legitimation in historical and contemporary China.” *American Behavioral Scientist*, 2009: 416-433.

HOOFDSTUK 6: INTEGRATIE

In dit onderzoek is vanuit 4 verschillende disciplines gekeken naar het SKS en wat de impact van een dergelijk systeem is binnen een samenleving. Als eerste zullen de disciplinaire perspectieven kort worden toegelicht, om vervolgens de conflicten en overeenkomsten tussen deze inzichten toe te kunnen lichten. Dit zal de basis vormen voor de zogeheten *common ground*, dit dient als de fundering van de *more comprehensive understanding*.⁵² Deze *more comprehensive understanding* zal het interdisciplinaire antwoord zijn op de vraag wat de impact van het sociale kredietsysteem van China zal zijn op het vertrouwen binnen de samenleving. Het product van de conclusie zal bijdragen om de complexe uitwerking die het SKS heeft op de mens beter te kunnen begrijpen.

DISCIPLINAIRE INZICHTEN

SOCIALE PSYCHOLOGIE

Gekeken vanuit de sociale psychologie kan er geclaimd worden dat een sociaal kredietsysteem een efficiënte manier is om het gevoel van vertrouwen binnen een samenleving te verhogen. Binnen dit soort systemen wordt er meer sociale informatie vrijgegeven, op deze informatie wordt een reputatie gebaseerd. Op basis van deze reputatie schatten andere mensen in of een persoon te vertrouwen is. Meer informatie zorgt op kleine schaal dus voor meer vertrouwen. Echter kan er niet gezegd worden dat dit voor China ook zal gelden, vanwege de schaalgrootte en de implicaties die dit systeem zal hebben voor het soort sociale informatie die wordt vrijgegeven.

ANTROPOLOGISCHE FILOSOFIE

Er zijn vier veronderstellingen over de mens essentieel zijn voor de functie van een sociaal kredietsysteem, namelijk: ‘de bereidheid van de mens om geobserveerd te worden’; ‘Het vertoonde gedrag uit het verleden is een indicatie van het te vertonen gedrag in de toekomst’; ‘de transparantie van individuen’ en ‘maatschappelijk ideaal’. Hiermee wordt geconcludeerd dat het SKS mogelijk een effectief systeem is om het vertrouwen in individuen te vergroten vanwege deze functioneel noodzakelijke veronderstellingen, maar dit gaat mogelijk ten koste van o.a. individuele autonomie en identiteit.

---

⁵² Repko, Allen F., Rick Szostak, and Michelle Phillips Buchberger, *Introduction to interdisciplinary studies*.

ETHIEK

Hoewel er vanuit de Chinese overheid bij invoering van het SKS vooralsnog geen ander voorschrijvende moraal wordt gecommuniceerd dan het promoten van vertrouwen, wordt vastgesteld dat de vorm van het SKS op zichzelf voldoende is om een voorschrijvende moraal te initiëren, wat zichtbaar wordt als we het SKS middels toetsing van ethische concepten aan onze intuïtie onderwerpen.

COGNITIEVE EN NEUROBIOLOGISCHE PSYCHOLOGIE

Het SKS heeft twee componenten. Het leert actoren wat betrouwbaar gedrag is door middel van straffen en beloningen die gekoppeld zijn aan een actie en/of de sociale kredietscore. Daarnaast geeft een sociale kredietscore aan in hoeverre een partner te vertrouwen is. Een hoge sociale kredietscore suggereert dat het risico bij coöperatie met die partner laag is. Voorwaarde is echter wel dat de score al het gedrag meet dat te maken heeft met (on)betrouwbaarheid. Om actoren daadwerkelijk betrouwbaarder gedrag te laten vertonen, moet duidelijk zijn afgebakend wat er precies wordt gezien als betrouwbaar gedrag. Het SKS moet een bepaalde transparantie hebben, zodat de actoren weten welke bekrachtigers en straffen bij welk gedrag horen en wat de waarde is van de bekrachtigers/straffen. Het gebrek aan transparantie van de regels en normen van het SKS zou kunnen betekenen dat het SKS niet wordt gebruikt als hulpmiddel voor normatieve controle.

COMMON GROUND

OVEREENKOMSTEN

Motivatie is een begrip wat tijdens de analyse als een overeenkomst naar voren is gekomen. In de sociale psychologie is motivatie datgene wat je gedrag onbewust beïnvloedt. In de cognitieve en neurobiologische psychologie is motivatie een combinatie van factoren dat gedrag beïnvloedt bij het nastreven van een bepaald doel. Ook in de antropologische filosofie komt uit het gebruik van het begrip 'motivatie' naar boven dat het één van de sturende factoren is van gedrag. Volgens de ethiek is een motivatie de wil die het handelen bepaald. Deze definitie kan worden gezien als common ground. Motivatie wordt vanuit alle vier de disciplines beschouwd als een sturende factor van gedrag.

Verder wordt betrouwbaarheid in zowel de ethiek, sociale psychologie en cognitieve neurobiologische psychologie besproken. Deze drie disciplines hanteren dezelfde definitie, namelijk dat betrouwbaarheid een verzameling eigenschappen van de mens is die wordt gebruikt om risico's in sociale situaties in te schatten. Vanuit deze disciplines kan betrouwbaarheid worden gezien als een bouwsteen voor het gevoel van vertrouwen.

Het begrip informatie wordt door ook door verschillende disciplines aangehaald. Volgens de sociale psychologie kan aan de hand van sociale informatie gedrag van een individu voorspeld worden. De antropologische filosofie definieert informatie als ‘betrekking hebbende tot de voorspelbaarheid van (a)sociaal gedrag’. De discipline cognitieve neurobiologische psychologie beschrijft informatie als een middel wat mensen gebruiken om de betrouwbaarheid van anderen in trust games in te schatten. Deze drie disciplines zien informatie dus als een voorspeller van gedrag. Of deze voorspelling accuraat is ligt echter aan de hoeveelheid en de juistheid van deze informatie.

In het disciplinaire deel van sociale psychologie wordt reputatie aangeduid als: “[reputatie] wordt vaak gedefinieerd als een complexe combinatie van observeerbare karakteristieken, vertoond gedrag en prestaties over een specifieke periode”.⁵³ Het gaat hier over een collectieve perceptie, dit maakt reputatie een sociaal construct. Ook in de antropologische filosofie wordt reputatie gedefinieerd als geëvalueerd collectief van de verzamelde informatie welke indicator is voor toekomstig gedrag. Hier wordt op een andere manier hetzelfde gezegd, namelijk, de reputatie is een oordeel over de beschikbare informatie van een persoon, welke mogelijk een indicator is van toekomstig gedrag. In het disciplinaire stuk van cognitieve en neurobiologische psychologie is er niet gesproken over een reputatie. Er is echter wel sprake van informatie over eerder vertoond gedrag. Dit weegt zwaar mee aan de perceptie van betrouwbaarheid van een actor. Eerder vertoond gedrag kan soms meer effect hebben op perceptie van betrouwbaarheid van een actor, dan het gedrag wat op het moment vertoond wordt. Ook de binnen de ethiek wordt een dergelijke definitie aangehouden. Reputatie kan vanuit alle vier de disciplines worden gedefinieerd als een accumulatie van geëvalueerde informatie, dit kan het gedrag van een individu voorspellen.

CONFLICTEN

Ten eerste werd tijdens de analyse duidelijk dat er een overeenkomst is over een bepaalde standaard van gedrag die moet worden nagestreefd welke gehanteerd wordt, maar elke discipline benoemt deze anders. In de antropologische filosofie wordt gesproken over een maatschappelijk ideaal waar een standaard uit vloeit, hier wordt het de evaluatie van de

---

⁵³ Blickle, Gerhard, Paula B. Schneider, Yongmei Liu, and Gerald R. Ferris. "A Predictive Investigation of Reputation as Mediator of the Political-Skill/Career-Success Relationship 1." *Journal of Applied Social Psychology* 41, no. 12 (2011): 3026-3048.

gebruikers van het systeem op berust. De discipline ethiek spreekt over een voorschrijvende moraal die nodig is om het SKS meta-ethisch te kunnen verantwoorden en begrijpen. De cognitieve en neurobiologische psychologie heeft een onderliggende aanname van een standaard bij het stimuleren van een bepaald soort gedrag. Wat gewenst of ongewenst gedrag is, is gebaseerd op een regel. In het geval van het SKS is dit een set regels van regels. De set regels is eigenlijk een norm. De sociale psychologie spreekt over een wenselijke standaard waar mensen naar kunnen conformeren (of niet). Dit fenomeen, wat door alle disciplines (impliciet) benoemd wordt, zal worden geherdefinieerd tot het begrip ‘norm’. Dit wordt gedaan door middel van de integratie techniek *redefinition* van Repko en Szostak, waarbij er een nieuwe definitie wordt gecreëerd op basis van de verschillende definities die uit de disciplines voortkomen.⁵⁴ De definitie van norm wordt hiermee gedefinieerd als: “Een wenselijke standaard van gedrag”. Deze definitie dekt de lading van alle definities die door de verschillende disciplines gehanteerd worden. Het begrip norm wordt in de disciplinaire hoofdstukken vaak niet expliciet genoemd, maar zoal later in de more *comprehensive understanding* zal blijken, speelt dit fenomeen een grote rol in de werking van het SKS. Om deze reden is het van belang dat er consensus is over de definitie zodat er vanuit een interdisciplinair kader kan worden voortgebouwd op dit begrip.

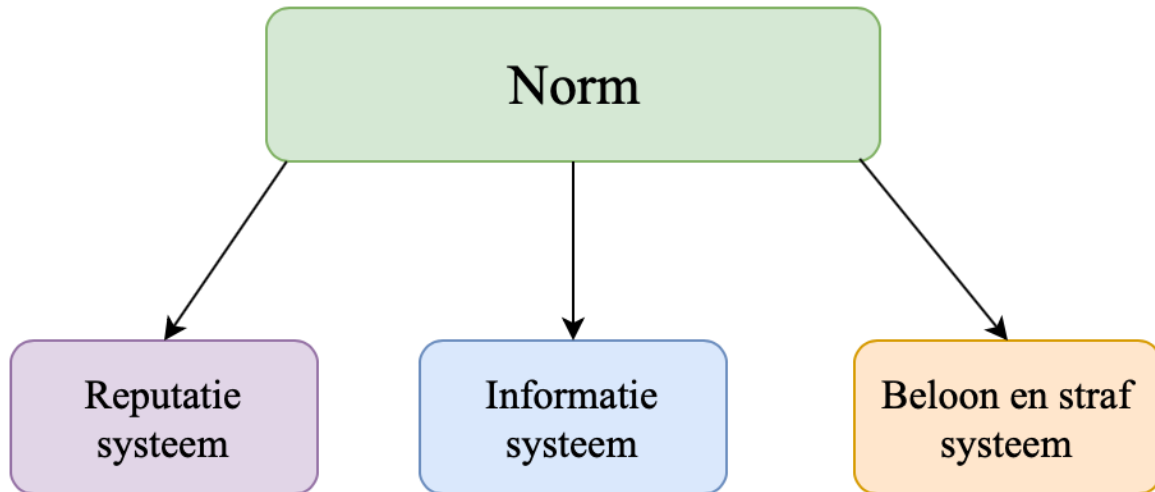
Daarnaast kwam er uit de analyse dat er geen overeenstemming was over de definitie van ‘het sociaal kredietsysteem’, dit systeem wordt namelijk in alle vier de disciplinaire delen anders beschreven. De sociale psychologie ziet het SKS als een reputatiesysteem, de antropologische filosofie ziet het als een informatiesysteem, volgens de ethiek is het een systeem met een voorschrijvend moraal. De cognitiewetenschap ziet een dergelijk systeem voornamelijk als een beloon- en strafsysteem dat poogt menselijk gedrag te veranderen. Deze vier aannames over het systeem lijken ver uit elkaar te liggen, echter door het toepassen van de *organisation* techniek van Repko kan er structuur worden aangebracht tussen deze vier inzichten.⁵⁵ De voorschrijvende moraal uit de ethiek is eerder al geïntegreerd tot het begrip norm. De andere visies over het die systeem die de andere disciplines aanhouden staan allemaal in relatie tot deze norm. Het belonen en straffen gebeurt op basis van deze norm, de reputatie die mensen in het systeem verkrijgen staat ook in verhouding tot deze norm. Daarnaast zal de informatie die wordt verzameld ook geëvalueerd worden op basis van de norm. De organisatie van deze

---

54 Repko, Allen F., Rick Szostak, and Michelle Phillips Buchberger, Introduction to interdisciplinary studies.

55 Ibid.

definitie is grafisch weergegeven in figuur 1. In alle disciplinaire delen wordt er als het ware een ander aspect van het systeem beschreven, maar al deze dimensies van het systeem zijn gerelateerd aan de norm.

Figuur 1: Schematische weergave organisatie definitie sociaal kredietsysteem.

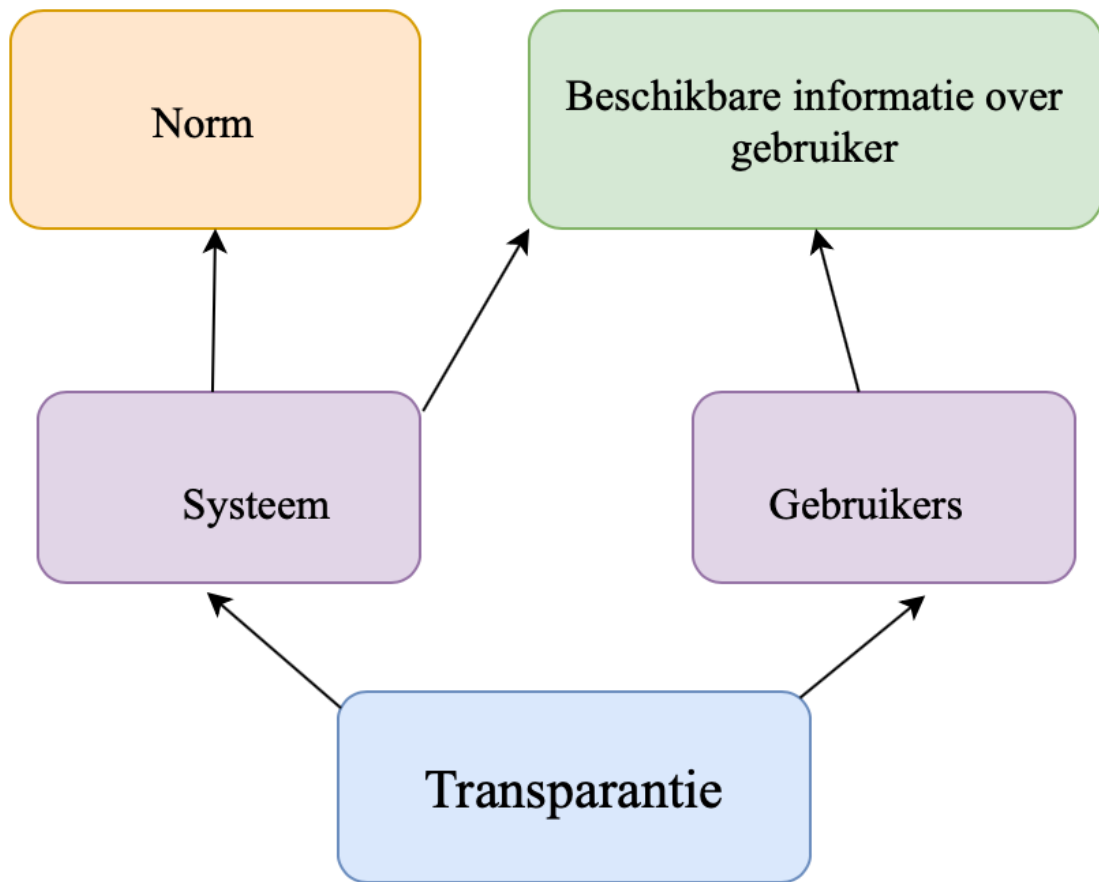
Ook is er conflict over het begrip vertrouwen. Er werd tijdens het integreren al snel een verschil gevonden tussen het gevoel van vertrouwen als psychologische term, en ‘betrouwbaarheid’ als deugd of karaktereigenschap. Betrouwbaarheid is voor de ethiek naast een psychologisch gevoel, ook een conditie waar de mens wel of niet over beschikt. De sociale psychologie, de antropologische filosofie en de cognitieve neuropsychologie beschrijven vertrouwen als ‘een staat van zijn waarbij een individu zich voorneemt dat het verwachte gedrag van de ander positief zal zijn.’ Het wordt hier duidelijk dat deze disciplines zich focussen op het *gevoel* van vertrouwen, beschreven in psychologische termen. De Ethiek erkent betrouwbaarheid als deugd of menselijke conditie welke nodig is voor een succesvol leven. Succesvol betekent in dit geval ‘geslaagd zijn’ als mens (anders dan materiële successen behalen). Dit begrip zal worden geïntegreerd door middel van het toepassen van de *extention* techniek zoals beschreven door Repko en Szostak, waarbij de definitie van één discipline wordt uitgebreid met constructen uit de andere definities.⁵⁶ De uitgebreide definitie luidt als volgt: ‘Het kwetsbaar opstellen van het individu, met de verwachting dat een ander gemotiveerd en genoodzaakt is om coöperatief gedrag te vertonen.’ Dit is de definitie die door de sociale psychologie wordt

---

56 Repko, Allen F., Rick Szostak, and Michelle Phillips Buchberger, Introduction to interdisciplinary studies.

gehanteerd, waar aan de component van motivatie en noodzaak zijn toegevoegd vanuit de ethiek en de cognitieve neurobiologische psychologie. Hierdoor is een bredere definitie van het begrip vertrouwen gecreëerd waardoor er common ground is gemaakt, met deze definitie als ondergrond zal dan ook de hoofdvraag worden beantwoord.

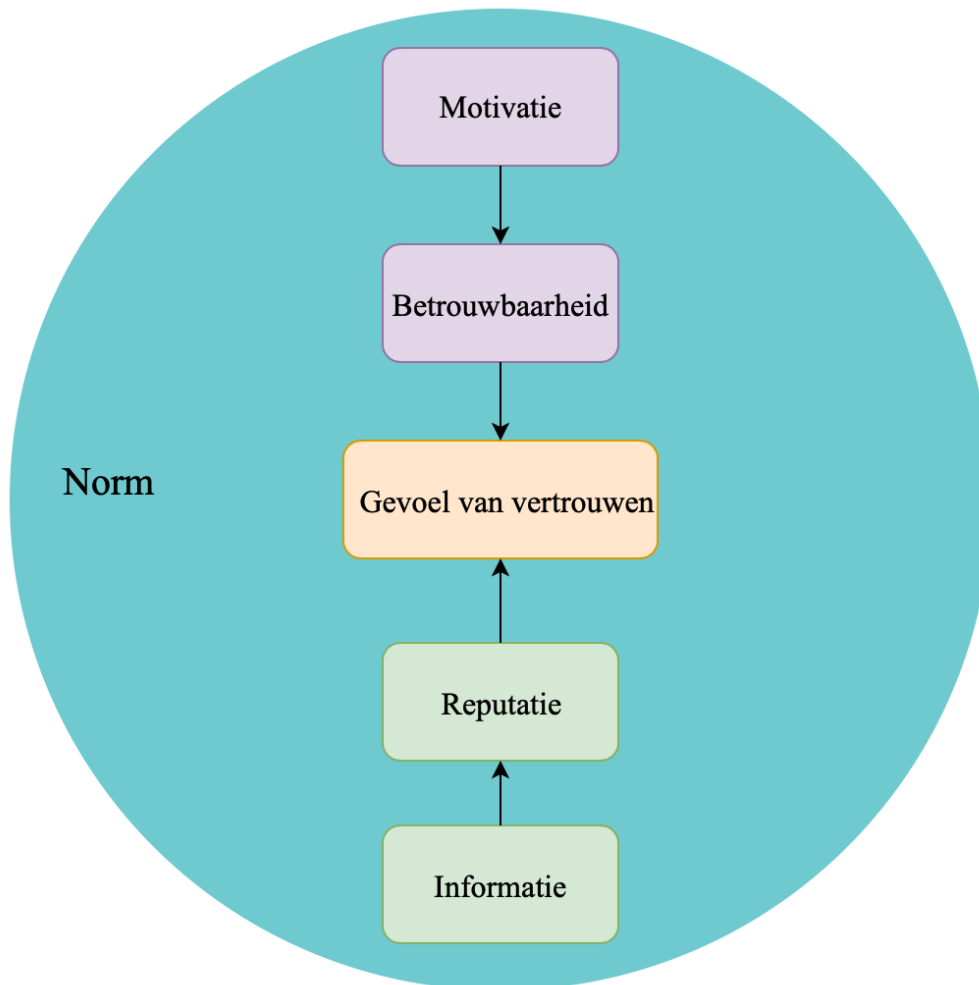
Als laatste wordt het begrip transparantie door drie disciplines verschillend gehanteerd. De cognitieve neuropsychologie ziet transparantie als eis aan het SKS. Er moet sprake zijn van transparantie over de regels van het SKS. Op deze manier worden de regels consequent toegepast op actoren en weten de actoren wat de bekrachtigingswaarde is voor het vertoonde gedrag in relatie met de regels van het SKS. De Antropologische filosofie ziet transparantie ook als eis van een SKS, maar definieert transparantie als ‘de mens zonder geheimen’, een ‘transparant’ individu. In de sociale psychologie wordt transparantie niet expliciet genoemd, maar het idee van het toenemen van informatie sluit aan bij het bredere begrip zoals het terugkomt in de cognitieve neuropsychologie. Met dit begrip wordt bedoeld dat iedereen over dezelfde hoeveelheid informatie van andere gebruikers beschikt, iets wat ook in de antropologische filosofie als voorwaarde van het systeem naar boven kwam. Hieruit blijkt dat sociale psychologie, cognitieve neurobiologische psychologie en antropologische filosofie transparantie op een verschillend niveau toepassen. De CNP doelt op transparantie van het systeem, terwijl de Filosofie de transparantie van de gebruikers aanduidt. De sociale psychologie duidt beide aan. Om tot common ground te komen worden deze verschillende niveaus door middel van de *organisation* techniek aan elkaar verbonden, zoals te zien in figuur 2. De common ground die hiermee gevonden is, is als volgt: transparantie is tweevoudig, namelijk, transparantie van de gebruikers en transparantie van het systeem zelf. De transparantie van het systeem is op zijn beurt ook weer tweevoudig, namelijk, de transparantie van de regels van het systeem, en de transparantie van de beschikbare informatie over de gebruikers. Deze laatstgenoemde heeft invloed op de transparantie van de gebruikers. Hoe meer informatie over de gebruikers beschikbaar wordt gemaakt, hoe transparanter de gebruikers worden.

Figuur 2: Schematische weergave organisatie definitie transparantie.

MORE COMPREHENSIVE UNDERSTANDING

In figuur 3 is een schematische weergave te zien van de *more comprehensive understanding*, gebaseerd op de al eerder toegelichte *common ground*. Uit de analyse is gebleken dat er een aantal mechanismen zijn die invloed hebben op het gevoel van vertrouwen, al deze mechanismen staan in verhouding tot de norm. Het gevoel van vertrouwen wordt op twee verschillende manieren beïnvloed

Figuur 3: Schematische weergave more comprehensive understanding

Als eerste wordt het gedrag van mensen beïnvloedt. Dit wordt gedaan door een norm te introduceren. Dit is een set regels die betrouwbaar gedrag stimuleert. Door het SKS wordt er gestimuleerd om deze norm zo veel mogelijk na te leven. De motivatie om de norm na te leven ontstaat door de straffen en beloningen, die gekoppeld zijn aan gedrag ten opzichte van de norm. Hoe beter mensen gemotiveerd zijn om die norm na te leven, hoe betrouwbaarder hun gedrag zal zijn. Wanneer de norm goed is afgebakend en daadwerkelijk voor betrouwbaar gedrag staat, zullen de individuen die binnen dit systeem leven betrouwbaarder gedrag

vertonen. Op deze manier zal het makkelijker worden om elkaar te vertrouwen, omdat de hele groep betrouwbaarder gedrag vertoont. Het gevoel van vertrouwen zal dan stijgen.

Daarnaast wordt het gevoel van vertrouwen ook beïnvloed door de toestroom van informatie. Er wordt binnen een sociaal kredietsysteem informatie verzameld en deze wordt geëvalueerd. Deze informatie wordt vervolgens samengevoegd tot een score, die kan worden gezien als een individuele reputatie. Deze reputatie is openbare informatie en kan worden gezien als een voorspeller van menselijk gedrag. Omdat het gedrag van mensen in een netwerk nu voor anderen in dit netwerk beter te voorspellen is, op basis van deze openbare reputatie, geeft dit een versterkt gevoel van vertrouwen. Gedrag is beter in te schatten, interacties zijn hierdoor voorspelbaarder waardoor het idee van de kwetsbaarheid afneemt omdat de intentie van de ander om coöperatief gedrag te vertonen beter kan worden ingeschat

Dit figuur geeft schematisch een optimaal functionerend sociaal kredietsysteem weer. Er zijn echter een groot aantal voorwaarden voor deze optimale werking. Transparantie, zoals eerder genoemd in de paragraaf *common ground*, is een belangrijk vereiste aan zowel het systeem als de gebruikers er van. Deze transparantie is niet grafisch in het figuur weergegeven omdat dit meer een onderliggende aanname van het systeem is.

CONCLUSIE

Het SKS kan gebruikt worden als een manier om menselijk gedrag te sturen. Dit kan uiteindelijk vertrouwen binnen een samenleving vergroten. Echter werkt een SKS waarschijnlijk alleen in theorie zo efficiënt. Er zijn namelijk een hoop voorwaarden voor de optimale werking. Een van deze voorwaarden is de al eerder genoemde transparantie, zowel de deelnemers binnen het systeem als de norm van het systeem zelf moeten transparant zijn. Daarnaast moeten de reputatie van de deelnemers binnen het systeem accuraat zijn, anders is dit geen voorspellende factor meer en draagt dit op deze manier iet bij aan vertrouwen. Daarnaast moet er een duidelijke motivatie zijn om het gedrag aan te passen naar de norm, mocht deze niet aanwezig zijn leidt dit niet tot meer betrouwbaar gedrag en staat dit het verhogen van het gevoel van vertrouwen in de weg. Er is een grote kans dat het systeem in China niet aan deze voorwaarden voldoet en het systeem dus niet het doel van het vergroten van vertrouwen gaat bereiken.

REFERENTIES

Repko, Allen F., Rick Szostak, and Michelle Phillips Buchberger, *Introduction to interdisciplinary studies*, 2016.

HOOFDSTUK 7: WOORDEN TER AFSLUITING

REFLECTIE

Er kan worden geconcludeerd dat het doen van een interdisciplinair onderzoek een waardevolle bijdrage is geweest aan de al bestaande canon over het sociaal kredietsysteem. De gekozen disciplines leveren elk een waardevolle bijdrage. Het SKS is op het moment nog een abstract fenomeen omdat er over de werking van het systeem in nog niet veel literatuur is beschreven. Het aanhalen van 2 filosofische disciplines is daarom zeer relevant geweest, vanuit deze disciplines wordt er ook op een meer abstracte algemene manier naar het systeem gekeken. Ook het aanhalen van de discipline sociale psychologie is een passende aanvulling op de nog weinig aanwezige literatuur. Deze discipline komt het probleem toch aankaarten door te kijken naar meer algemene sociale theorieën. Ook de aanvulling van CNP, waar in wordt gesproken over belonen en straffen, biedt toch nieuwe inzichten door het toepassen van al bestaande ideeën op dit relatief jonge systeem. Het meest waardevolle inzicht dat in dit onderzoek naar voren is gekomen is dat een sociaal kredietsysteem een nieuwe norm initieert. Dit idee is vanwege de abstractie van de casus nog niet experimenteel geverifieerd, echter het feit dat alle vier de disciplines dit veronderstellen maakt dit een plausibele hypothese.

Hoewel dit onderzoek het SKS van veel kanten belicht, zijn er een aantal disciplines die nog een waardevolle toevoeging kunnen zijn bij dit vraagstuk. Zo was het ten eerste nuttig geweest als er een informaticus of systeemtheoreticus betrokken was bij het onderzoek. Deze disciplines kunnen leiden tot een nog beter begrip van het systeem zelf, en voornamelijk de technologische werking van het systeem. Alhoewel de gebruikte disciplines dit wel aangestipt hebben, is er niet diep op ingegaan. Deze disciplines hadden ook meer inzicht kunnen geven in wat het SKS mogelijk zou kunnen, in plaats van zich te baseren op de spaarzame informatie die door China wordt losgelaten. Een tweede discipline die mogelijk veel zou kunnen toevoegen is de geschiedkunde. Deze discipline zou inzichten kunnen leveren over wat de uitwerking is geweest van vergelijkbare systemen in het verleden. Deze kennis zou vervolgens gebruikt kunnen worden om conclusies te trekken over het heden en de toekomst. Een derde discipline die een toevoeging zou zijn aan dit thema is economie. In dit onderzoek is veel nadruk gelegd op de sociologische, maatschappelijke en psychologische gevolgen. Maar hoe zit het met de financiële gevolgen? Wat voor een impact heeft het systeem op het markteconomische vertrouwen? Het SKS omvat immers niet alleen alle personen, maar ook alle Chinese bedrijven en bedrijven die in China actief zijn.

Als laatste zou Culturele Antropologie kunnen helpen bijdragen aan dit thema. De houding ten opzichte van een SKS is mogelijk anders in China, dan in Nederland. Hoewel er is geprobeerd om een neutraal beeld te schetsen over het SKS, is het goed mogelijk dat er aannames zijn gedaan op basis van Westerse ideeën.

MOGELIJK VERVOLGONDERZOEK

Er zijn een aantal onzekerheden in het onderzoek wat is gedaan. Dit heeft te maken met een gebrek aan informatie over het SKS en omdat er op sommige vlakken nog geen (experimenteel) onderzoek is gedaan. Het gebrek aan informatie over het SKS wordt wellicht binnenkort opgelost. Bij de invoering van het SKS in 2020 zou meer informatie losgelaten kunnen worden over de precieze werking van het systeem. Om tot een beter begrip van het Chinese systeem te komen is het hierom alleen al absoluut noodzakelijk om verder onderzoek te doen in de toekomst.

Ten tweede is het duidelijk geworden dat het systeem, zoals het in China wordt ingevoerd, mogelijk botst met westerse waarden en idealen. Echter, tijdens het onderzoek hebben vormen gevonden welke mogelijk ook geïmplementeerd kunnen worden in westerse landen. Het thema ‘zwakke’ tegenover ‘sterke’ systemen is erg onderbelicht bijvoorbeeld.

Ten derde is in dit onderzoek, alleen voorspeld wat de mogelijke implicaties zijn ten aanzien van vertrouwen, en wat de mogelijke werking is. Echter, een retrospectief onderzoek kan nog meer bijdragen aan de feitelijke onderbouwing van het begrip. Dit soort onderzoek is echter onmogelijk op het moment van schrijven omdat het Sociale Kreditsysteem nog niet is ingevoerd. Daarnaast is er ook nog nooit eerder onderzoek gedaan naar een sociaal kredietsysteem van deze grootte. Er zijn veel dimensies binnen de Chinese samenleving die zullen worden beïnvloed, dit maakt het onmogelijk is om deze allemaal aan te stippen in een onderzoek op deze schaal. In mogelijk vervolg onderzoek kunnen concepten als privacy, werking van de Chinese markt en de invloed die dit systeem zal hebben op de buitenlandse relaties van China een waardevolle bijdrage zijn.

